U ŽARIŠTU

GODINU POSLIJE

ŠIBENSKI LIST

GLASILO OPĆINE ŠIBENIK

GOD. XXX. BROJ 1500	IZDAVAČ: INFORMATIVNI CENTAR Šibenik, 19. rujna 1992.	CIJENA 50 HRD

Neprijatelj je Šibeniku namijenio posebnu strategiju koja se bitno razlikuje od napada na sve ostale gradove u Hrvatskoj. Iako o tome struka još nije dala konačnu ocjenu, ovdje se radi o svojevrsnom »blitzkreigu«. Dok su ostali gradovi postupno blokirani, iscrpljivani i mjesecima razarani topništvom, Šibenik su namjeravali usmrtiti munjevitim iznenadnim ulaskom u grad. U takvom obliku napada pobjeda ima sudbonosno značenje jer se u kratkom vremenu rješava pitanje biti ili ne biti ***Stranica 2.***

OBLJETNICE

I HRABRI DRNIŠKI MOMCI SU OBRANILI ŠIBENIK!

Borci slavnog 4. bataljuna 113. šibenske brigade više od dva mjeseca u sastavu su 142. drniške brigade. Oni su zaustavili tenkove kod Pakova Sela 21. rujna prošle godine, utvrdili liniju obrane tog dijela ratišta. Šibenik se nije branio samo na Šibenskom mostu, drniški momci su zaustavili tenkove i pješadiju iz pravca Drniša. Oni su oslobodili Nos Kalik, »rasturili« četnike na Miljevcima, a za uspjehe na južnom bojištu pohvaljeni su, još jednom, od Predsjednika RH. Da su sve brigade djelovale u vrijeme akcije na Miljevcima, drniška općina i Drniš bi bili tada oslobođeni. Oni, sami nisu mogli dalje. »U 113. brigadu smo ugradili dio sebe i boli nas maćehinski odnos zapovjedništva prema nama. Brojni se kite tuđim perjem, stvaraju egzistenciju na račun naših uspjeha. U zapovjedništvu 142. drniške brigade i danas ima onih koji su među prvima pobjegli iz Drniša, a nas ostavili same da se borimo. Mi smo borci, a ne kancelarijski zapovjednici i zato se ne razumijemo. U HV treba stvoriti zdrave odnose. Zbog svega nismo izgubili moral. Naprotiv, neće nas nitko pokolebati. U unprofore ne vjerujemo. Hrvatski vojnik mora najprije proći okupiranim područjem ...« reći će Niper, Kola, Paraga, Max, Lux ... I ostali drniški mladići ***Stranica 5.***

MINI-GOVORNICA: **JOSIP JURAS, MINISTAR RADA I SOCIJALNE SKRBI**

TREBA BITI STRPLJIV

Prisjećajući se događaja od 16. do 23. rujna prošle godine, mr. Josip Juras, ministar rada i socijalne skrbi u Vladi Republike Hrvatske, nekadašnji predsjednik Kriznog štaba općine Šibenik, kazao je za čitatelje »Šibenskog lista«:

— Još uvijek se živo sjećam svih događaja iz rujna prošle godine, svih strahota koje su doživjeli stanovnici Šibenika i cijele općine. Vjerujem da te slike i nakon godinu dana svi nosimo negdje u dubini duše. Mislim da ovom prilikom, na obljetnicu napada na Šibenik, valja odati zahvalnost svim stanovnicima šibenske općine, od najmlađeg do najstarijeg, svim braniteljima, Hrvatskoj vojsci, Policijskoj upravi, Hrvatskoj ratnoj mornarici, članovima Općinskog kriznog štaba i kriznim štabovima po mjesnim zajednicama, Općinskom centru za obavješćivanje, Radio-Šibeniku ... Šibenik je grad pobjednik, Šibenik je heroj u domovinskom ratu. Napravili smo u tom ratu prekretnicu, pokazali čvrstoću i odlučnost onda kad je bilo najpotrebnije, kad je neprijatelj bio u naponu snage. Uspjeli smo, i zato sam ponosan na sve svoje sugrađane, na sve stanovnike naše općine, ponosan sam što sam Šibenčanin.

Godinu dana poslije mogu kazati, da neke stvari u Hrvatskoj još uvijek nisu riješene onako kako smo mi željeli i očekivali. No, valja biti strpljiv, valja biti optimist. U posljednje je vrijeme i svijet konačno shvatio neke činjenice, i vjerujte, neće proći dugo, a na kninskoj će se tvrđavi zavojoriti hrvatska zastava ...

U ŽARIŠTU

GODINU POSLIJE

Ako je Knin bio guja u hrvatskim njedrima, onda je šibensko područje upravo ta njedra, a sam grad hrvatsko srce na koje je vrebala otrovnica. Da situacija bude još teža, desetljećima je pod komunističkom ideološkom zaštitom, u samom gradu obitavao i sam izvor zmijskog otrova — ideolog četničkog pokreta Jovan Rašković i njegovi istomišljenici

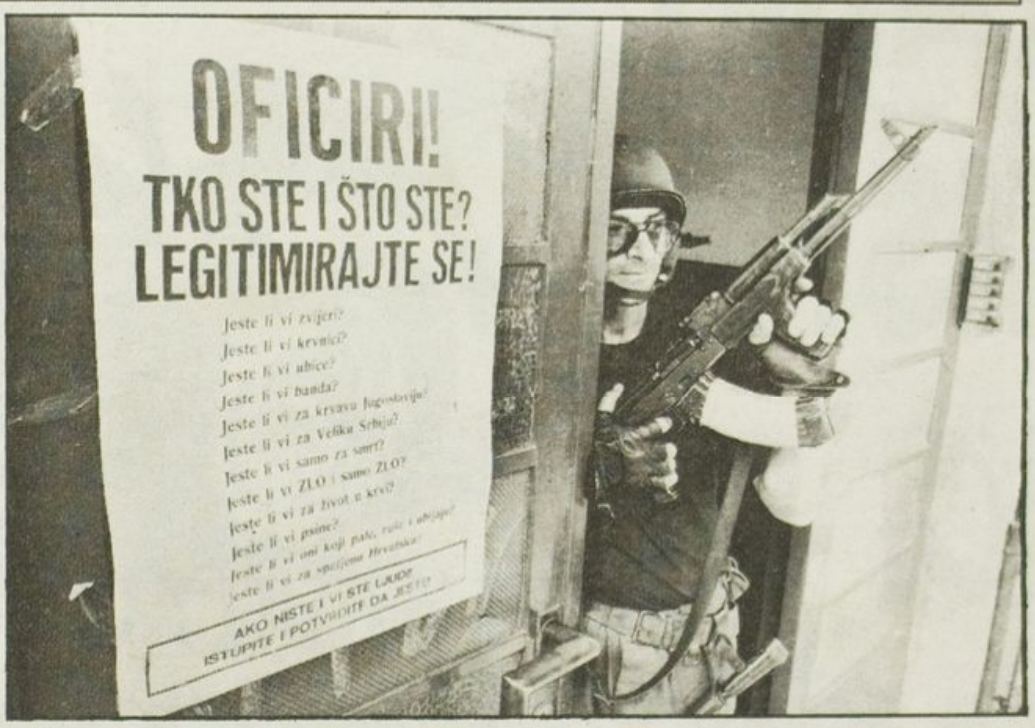

U vrijeme dok je još jugosoldateska bila u punoj snazi, dok se srbočetnička agresija na Hrvatsku raspiamsavala, dok još nije bilo međunarodnog priznanja naše države, šibenska je pobjeda sudbonosan događaj za daljnji raspiet zbivanja u domovinskom ratu. Ovo je bez sumnje ocjena koju će potvrditi svi stratezi i analitičari ratnih zbivanja u Hrvatskoj. Tu ocjenu je potvrdilo vrijeme od godinu dana, ona će ući u povijest kao činjenica, kao jedan od sudbonosnih događaja u borbi za slobodnu i nezavisnu Hrvatsku. Događaji u tih sedam šibenskih dana predstavljaju specifikum ovoga rata.

— U čemu je osobitost i veličina te pobjede, što je to po čemu je Krešimirov grad postao simbolom pobjede?

— Koja su to objektivna mjerila koja uvijek možemo uzeti kao argumente u borbi za istinu?

I. Prostor što gravitira Šibeniku po mnogo čemu je glavna pozornica na kojoj su se odigravali događaji koji su »otežavajuće okolnosti«. Dovoljno je reći da dio ove subregije čini općina Knin — epicentar četničkog potresa koji je trebao srušiti Hrvatsku. Ovdje je rat dok je još bio u fazi »balvan-revolucije« stigao nadomak moru. U ovoj subregiji ili bivšem kotaru ili budućoj županiji živi, proporcionalno najveća masa srpskog življa, koja je predstavljala »kritičnu masu« za presađivanje iracionalnog četničkog zanesenjaštva na »drugo Kosovo«. Da nije bilo te »kritične mase«, vjerojatno ne bi bilo niti ovog i ovakvog nametnutog nam rata. Samim time je Šibeniku namijenjena sudbonosna uloga u ovome ratu. Ako je Knin bio guja u hrvatskim njedrima, onda je šibensko područje upravo ta njedra, a sam grad hrvatsko srce na koje je vrebala otrovnica. Da situacija bude još teža, desetljećima je pod komunističkom ideološkom zaštitom, u samom gradu obitavao i sam izvor zmijskog otrova — ideolog četničkog pokreta Jovan Rašković i njegovi istomišljenici.

II. Šibenska rivijera predstavlja središnji to jest centralni dio ukupne hrvatske obale. To je ujedno i najatraktivniji i strateški najznačajniji dio na kojem su kontrolne točke poput Žirja i Zečeva. Te su okolnosti posije uspješnog preuzimanja ovih točaka od strane naših snaga odigrale ključnu ulogu i to ne samo za obranu grada nego i za daljnji razvoj događaja glede kontrole na moru.

III. U šibenskom zaleđu je jedini prirodni koridor kroz koji se ovaj dio Hrvatske oduvijek povezivao s unutrašnjošću Hrvatske. Na tom je punktu umjesto ojačanog hrvatskog prometnog i gospodarskog potencijala, izrastao kninski tumor na hrvatskom tkivu. Tako je u ovom ratu prvi adut u rukama neprijatelja bio prekid kontakta upravo na tom punktu što je posebno pogodilo naše gospodarstvo. O ovome je bilo već riječi u ovoj kolumni kad je bilo govora o značaju Šibenika za daljnji razvoj Hrvatske.

IV. Ove osobitosti i značaj Šibenika bile su dobro poznate i neprijatelju pa je na ovom području stacionirao ogromne snage u sastavu Kninskog korpusa, a i u samom gradu zauzeo ključne pozicije locirajući »kasarne« na najvitalnijim točkama. Kada se ovim snagama bivše jugovojske pridoda najveći srbočetnički korpus civilnog, četnički nastrojenog, pučanstva, onda se jasno vidi da ni jedno područje nije imalo tolike potencijale u odnosu na stotinjak tisuća hrvatskog življa koje živi u ovoj subregiji.

V. Zbog iznesenih argumenata neprijatelj je Šibeniku namijenio i posebnu strategiju koja se bitno razlikuje od napada na sve ostale gradove u Hrvatskoj. Iako o tome struka još nije dala konačnu ocjenu, ovdje se radi o svojevrsnom »blitzkreigu«. Dok su ostali gradovi postupno blokirani, iscrpljivani i mjesecima razarani topništvom, Šibenik su namjeravali usmrtiti munjevitim iznenadnim ulaskom u grad. U takvom obliku napada pobjeda ima sudbonosno značenje jer se u kratkom vremenu rješava pitanje biti ili ne biti.

VI. U bici za Šibenik neprijatelj je aktivirao sve vrste i potencijale svojih snaga — s kopna, mora i zraka, što je opet posljedica strateškog značaja i lokacije samog grada. Zbog toga i pobjeda ima bitni odraz na sve tri sastojnice bivše JA i utemeljenje naših snaga.

Naime, bitka za Šibenik je bio prvi veći poraz kopnenih snaga u južnoj Hrvatskoj. Ta bitka je ujedno donijela i najveće gubitke neprijateljskom zrakoplovstvu (bez sličnog primjera u tako kratkom vremenu). Isto tako tu je, možemo slobodno reći, bio u isto vrijeme i početak kraja jugomornarice, i utemiljenja Hrvatske ratne flote.

VII. Osim što je neprijatelj napao munjevito i sa svim vrstama snaga, on je prodro kroz koridore za koje se dotad smatralo da »nisu opasni«. Drugo je provocirao u skradinskom zaleđu, a u području Čiste Male se tobože još zalažu za suživot i mir, kao i na području Drniša, dok se vode borbe s desne obale Krke. Upravo tim tobože mirnim područjima usiljedio je munjevit napad na Šibenik iz pravca Zatona na Šibenski most i na Drniš da bi iz toga pravca pokušali napad sa sjeveroistočne strane.

VIII. Značaj šibenske pobjede ne može se sagledati uzimanjem samih podataka o broju angažiranih vojnika, ranjenih i poginulih. Mnogi gradovi su mjesecima krvareći imali daleko veći broj žrtava i razaranja. Međutim, kad promislimo što bi se dogodilo da je Šibenik tom »blitzkreigu« podlegao, da bi Hrvatska bila potpuno presječena na najosjetljivijem dijelu, da bi Kninski korpus bio spojen s jugomornaricom na teritoriju koji nije lako kontrolirati, da bi to značilo katastrofu i za susjedne gradove (pogotovo Zadar), onda je ovaj događaj zaista sudbonosan. On znači prekretnicu u ratu i u psihološkom pogledu.

Neuspjehom u ovom »blitzkreigu«, neprijatelj se morao pomiriti s definitivnim napuštanjem Šibenika i na kopnu i na moru, a time je i velikosrpska ideja o »zapadnim granicama« pala na vojnom planu — tamo gdje su njeni ideolozi najmanje očekivali.

IX. Budući da je naše područje jedna od najznačajnijih pozornica ovoga krvavog rata i posljedice su odgovarajuće. Naime, malo je koji gospodarski centar doživio tolike štete kao Šibenik, uništeni su ili blokirani gotovo svi značajni segmenti njegova gospodarstva, od aluminijske industrije do turizma. No i usprkos tomu, šibenska pobjeda i sve ono što se rodilo i rađa u domovinskom ratu bit će zasigurno dovoljan izvor snage za oporavak. Sve žrtve i doprinos koji je Krešimirov grad priložio kao zalog sveopćoj pobjedi u domovinskom ratu, mora biti cijenjeno i poštovano na odgovarajući način i na razini Hrvatske države — i kao hvala Šibeniku i kao interes zajedničke nam domovine.

Ivan BURIĆ

(Snimio: J. ČELAR)

Radost pobjede šibenskih branitelja u rujnu mjesecu prošle godine

GODINU DANA POSLIJE RUJANSKE BITKE I OBRANE ŠIBENIKA

DANI KOJI SE NE MOGU ZABORAVITI

Ljubica Radovčić (60 godina), domaćica: — Bilo je teško. Ali kad to usporedim s onim što su drugi gradovi u Hrvatskoj doživjeli nama nije bilo ništa. Ipak, teško je bilo. Ona dica, ko će više izgraditi one porušene kuće... Ja sam osam dana bila u podrumu. Bila sam malo hrabrija pa sam išla u svoj stan, na sedmom katu i kuhala kavu i ručak. Inače živim kod osnovne škole Jurja Šižgorića i bilo mi je najgore kad su u luci gorila skladišta i rezervoari. U našoj zgradi su tri stana izgorjela. Poginuo je jedan stariji čovjek, a jednu ženu pogodili su geleri.

Živko Bujas (53), pravnik: — Osobno sam vrlo ponosan što sam Šibenčanin i što danas poslije godinu dana mogu s ponosom pogledati svakom u oči, jer sam u to vrijeme radio u Kriznom štabu i na taj način sudjelovao u ratu, bio jedan od onih koji su ostali u ovom gradu i dao ono što sam mogao dati da bismo se uspješno obranili. Sretan sam zbog toga neizmjerno. Vjerujte svi građani naše općine ponosni su što pripadaju ovom podneblju i što su dali svoj doprinos da nam Hrvatska bude slobodna. Kad se prisjetim tih osam dana to je bio jedan užas kojeg kao čovjek moram zaboraviti u interesu mladih ljudi pred kojima treba da stoji život i budućnost. O tom užasu ne bih govorio, nego bih samo rekao da je Šibenik imao sreću što su njegovi stanovnici ostali u gradu i na području cijele općine, i to je dalo moralnu snagu da mi zapravo izvojujemo pobjedu. To je zaista bila pobjeda, a sada treba prijeći u obnovu i razvoj. Bez razvoja obnova nije dovoljna.

Rosanda Radovčić (46), službenica: — Ja sam bila vojnik naše 113. brigade u Centru za obavješćivanje i vjerujem da smo mi prebrodili ono strašno što nas je zadesilo. Vjerujem da nam se ono više nikad neće dogoditi. Meni je to bilo nešto najjezivije što sam u svom životu doživjela. Te dane sam provela u skloništu sa stotinjak drugih ljudi i mislim da je bilo grozno. Ne može se to opisati. Najteže mi je padao tempo života tih dana. Nastojali smo svim ljudima pomoći, od najmanjih od nekoliko mjeseci života do onih najstarijih i to uvijek nije bilo lako.

Đurđica Sekso (30), profesorica hrvatskog jezika: — Premda je prošla godina dana, tih osam dana rata još uvijek mi se čine strašnim. Ne vjerujem da će mi sjećanje na te dane izblijediti do kraja života. Vjerujem da je gore u Slavonskom Brodu, Osijeku... ali ja to nisam osobno doživjela. Ono što sam doživjela bilo mi je strašno i to prvenstveno zbog djece. Da sam sama to bih nekako i podnijela, ali djeca... Bili smo u konobi, zapravo u prizemlju, s prozorima i vratima, ništa nije ukopano, čuli smo svaki zvuk, ne znam, da to još jednom doživim... Ne daj Bože nikome i nikad!

Ljubo Županović (30), poštar: — U to vrijeme sam bio u Rogoznici. Sudjelovao sam u osvajanju Zečeva. Ne mogu reći kako mi se to sve sada čini... Navikne se čovjek na sve. Mislim da je bilo poslije opasnijih situacija. A Šibenik nije loše prošao, nije puno ni srušen. Iako smo mi sada puno snažniji, ali tko zna, može tu biti još svašta.

M.L.
Snimio: R. GOGER

U SJEĆANJE NA 16. RUJNA I POGIBIJU HRVATSKOG POLICAJCA MARINKA KARDUMA

MIMOHOD IZ VODICA DO ŠIBENSKOG MOSTA

Minulog četvrtka, ispred spomenika u središtu Vodica okupila su se šezdesetorica hrvatskih boraca, pripadnika samostalne Vodičke čete iz sastava 113. brigade Hrvatske vojske. U sjećanje na 16. rujna lani, kada je četnička Jugoslavenska armija iz tenkova, topništva, brodova i zrakoplova napala Šibenik i njegovu najbližu okolicu, ta je postrojba, pod zapovjedništvom sadašnjeg pukovnika Ante Buhe, zajedno s ostalim jedinicama iz sastava 113. brigade i pripadnicima Policijske uprave u Šibeniku, vodila teške bitke nadomak Vodica i kod Šibenskog mosta. Sjećajući se napada i junačke pobjede Šibenika, ti su borci, nakon smotre u Vodicama krenuli u mimohod od Šibenskog mosta, do mjesta pogibije hrvatskog policajca Marinka Karduma, koji je, kao prva žrtva u napadu na Šibenik poginuo pokušavši zaustaviti neprijateljski tenk. Mjesto pogibije Marinka Karduma u proteklim su danima uredili pripadnici specijalne jedinice Policijske uprave u Šibeniku, tada suborci pokojnog Karduma. U kapelicu sagrađenu u suhozidu, oko koje su posađeni čempresi, ispred 113. brigade vijenac za sve poginule u domovinskom ratu postavio je Eduard Dželalija, a molitvu je predvodio vojni kapelan 113. brigade fra Bono Bilić. U spomen na dane rujanskog rata prošle godine, u četvrtak poslije podne na vodičkom groblju vijenac svim poginulim pripadnicima 113. brigade položila je i Mjesna zajednica Vodice. Odriješenje za sve poginule, a potom i misu, u mjesnoj crkvi u Vodicama održao je također fra Bono Bilić, vojni kapelan 113. brigade. Pripadnici samostalne Vodičke čete, danas su, inače, na smotri i u mimohodu nosili oružje s kojim su se borili tih dana rata za Šibenik; mnogi s običnim lovačkim sačmaricama, poneki čak i sa samostrelima.

Branimir PERIŠA
(Snimio: R. GOGER)

Samostalna vodička četa na mjestu pogibije prve žrtve rata za Šibenik, hrvatskog policajca Marinka Karduma. Molitvu za sve poginule borce 113. brigade predvodio je vojni kapelan fra Bono Bilić, a vijenac je ispred zapovjedništva brigade položio Eduard Dželalija

KONFERENCIJA ZA NOVINARE

BRIGADA OD 30 TISUĆA LJUDI

»Napad na grad, 16. rujna lani, započet točno u 17 sati i 57 minuta, bio je psihološki udarac za Šibenčane. Nadali smo se da ćemo rat izbjeći, ali pregovori s tako okrutnim agresorima nisu bili plodonosni. Pripremili smo se koliko smo mogli, i pobijedili neprijatelja na ulazu u grad.« To je na konferenciji za novinare, upriličenoj za sjećanje na 16. rujna lani, kada je četnička JNA napala Šibenik, rekao predsjednik Skupštine općine Šibenik mr. Paško Bubalo. I dodao da je to u povijesti grada bila najveća opasnost, ali i da je pobjeda nad neprijateljem preokrenula cjelokupan rat u Hrvatskoj u korist obrane, a uzvik »Oba dva, oba dva su pala!« postao sinonim hrvatskog otpora. Na konferenciji za novinare govorili su i predstavnici 113. brigade, neki od njih prije godinu dana zapovjednici postrojbi Hrvatske vojske koje su se borile kod mosta i na vodičkom području, te tadašnji članovi općinskog Kriznog štaba — Davor Škugor i Ante Mikulandra. Zamjenik zapovjednika 113. brigade hrvatske vojske, pukovnik Josip Slamić, izvijestio je da je 16. rujna lani 113. brigada brojila 1400 vojnika, od kojih mnogi nisu imali niti osobno naoružanje. Od dana osnivanja šibenske brigade, pa do danas, u njoj je sveukupno bilo preko pet tisuća boraca. Iznoseći iscrpnu kronologiju događaja tzv. »rujanskog rata« od 16. do 23. 1991, pukovnik Slamić posebno je istaknuo okolnosti oko osvajanja vojarne na Zečevu, u kojoj je oružje JNA bilo spremno da se okrene protiv hrvatskih postrojbi.

Padom Zečeva, što je za hrvatsku obranu bilo od ogromne koristi, zaplijenjeno je, rekao je pukovnik Slamić, preko 500 tona različitog streljiva, zatim 25 topova različitih kalibara, više komada ručnih raketnih protuavionskih bacača i deset vozila za vuču topova. Neposredno po osvajanju Zečeva, iako se na prilazima Šibeniku vodila krvava bitka, dio zaplijenjenog topništva upućen je na područje Sinja i Dubrovnika. Junačka obrana Šibenika, bila je, kazao je puk. Slamić, velikom podrškom i drugim napadnutim dijelovima Hrvatske. Šibenski most u pravcu Murtera prijeđen je 22. rujna u 10 sati i trideset minuta, a dan poslije, sirena Centra za obavješćivanje u jutarnjim je satima oglasila kraj sedmodnevnog napada na grad. S isprikom da je nemoguće spomenuti sve hrabre branitelje i svakog onog tko je pridonio obrani, Josip Slamić je istaknuo ogromnu ulogu izviđačkih jedinica, općinskog Centra za obavješćivanje i Radio-postaje Šibenik. Inače, rekao je Joso Slamić, 113. brigada formirana je 13. lipnja 1991, a od početka rata njena 243 borca su ranjena, od kojih su četrdeset i osmorica umrli, šezdesetorica se još uvijek oporavljaju. Istodobno, lanjski napad četnika i Jugoslavenske armije prisilio je i veliku većinu stanovnika grada Drniša i njegova područja na prognanstvo, i od njih su mnogi privremeno smješteni u općini Šibenik — završio je iscrpnu kronologiju rujanskog rata puk. Joso Slamić. Davor Škugor tada je bio zapovjednik vojnog dijela općinskog Kriznog štaba i na konferenciji za novinare dao je priznanje svim pripadnicima hrvatske policije, koji su na vlastitim leđima iznijeli prve mjesece rata, zatim hrvatskim vojnicima, kao i svim majkama koje su takve junake rodile. »Pobjedu Šibenika« — kazao je i dalje Škugor, »jednom sam prilikom objasnio generalu Tusu, kada me upitao koliko boraca broji naša 113. brigada. Odgovorio sam mu da ih je preko trideset tisuća, koliko naša općina ima stanovnika.« Ante Mikulandra, u vrijeme napada na grad i kasnije zadužen u Kriznom štabu za logistiku, iznio je podatke o humanitarnoj pomoći koja je u posljednju godinu stigla u Šibenik. Prema njegovim riječima, do kraja 1991. godine u naš je grad stiglo oko pet milijuna njemačkih maraka vrijednosti pomoći u lijekovima, vojnoj opremi i hrani. Od gradova iz kojih su pošiljke bile najčešće, Mikulandra je istaknuo Zagreb, Varaždin, Čakovec i Livno, a iz inozemstva su najviše pomogli talijanski, austrijski, njemački, švedski i francuski gradovi. Na pitanje o stanju na šibenskom području godinu dana poslije napada, pomoćnik zapovjednika 113. brigade, Joso Slamić, i zapovjednik 143. drniške brigade, Roko Mijić, odgovorili su da niti jedan dio hrvatske zemlje ne može biti izvan vlasti Hrvatske, što je i politika vrhovništva. Kako je rekao Mijić, »Hrvatska vojska može se poslužiti i silom, ali se nadamo u mirno razrješenje«. Mijić je spomenuo i učestale provokacije četnika na drniškoj fronti, koji s time žele izazvati hrvatsku vojsku u napad i tako onemogućiti Vanceov plan. Neprijatelju to nije uspjelo, a Mijić je optimistično izjavio da se može očekivati i skori početak procesa razoružanja četnika i njihova povlačenja, što će biti i početak treće faze mirovnog plana Cyrusa Vancea. Mijić je rekao da se nakon povoljnog rješenja prilika oko Peruče, očekuje i vraćanje Drniša u hrvatske ruke. Novinari su postavili i pitanje oko u medijima sve češćeg obezvređivanja uloge Šibenika u domovinskom ratu.

Spomenuto je svojatanje »Oba dva!« od strane Splita, ali i prisvajanja presudnih zasluga za osnivanje Hrvatske ratne mornarice sa strane i Splita i Zadra. Predsjednik Skupštine općine Šibenik mr. Paško Bubalo odgovorio je da takvo vrijeđanje Šibenika i njegova područja ne može zasjeniti stvarnu istinu i ugled koji zbog zasluga u ratu Šibenik uživa i u Hrvatskoj i u inozemstvu, među tamošnjim Hrvatima. Na kraju konferencije za novinare, Vojmir Roša, član organizacijskog odbora za proslavu pobjede Šibenika u rujanskom ratu, kazao je da će središnja manifestacija biti održana 29. rujna, zajedno s proslavom blagdana sv. Mihovila, šibenskog zaštitnika. U programu će nastupiti svi poznati estradni umjetnici iz Šibenika.

B. PERIŠA
(snimio: R. GOGER)

KRONIKA

Povjerenik Vlade Republike Hrvatske za Knin, Petar Pašić, obratio se ovih dana predsjedniku državne komisije za UNPROFOR, Ivanu Milasu, u povodu zaštite pedeset i dvoje mještana Kijeva koji još uvijek žive u zaseocima svog rodnog sela. U tom se pismu predlaže omogućavanje njihova smještaja na jednoj lokaciji kako bi im se lakše osigurala zaštita. Već više od dvije godine, kaže se u pismu, ti se ljudi kriju po šumama i špiljama, a posljednje informacije govore i o dvojici ubijenih. Povjerenik Vlade Republike Hrvatske zahtijeva stoga da UNPROFOR bude svakodnevno prisutan na području Kijeva u cilju zaštite fizičkog integriteta preostalog hrvatskog življa ili instaliranje policijske postaje, a ako to nije moguće predlaže kolektivno napuštanje njihovih ognjišta i time sprečavanje njihovog daljnjeg zlostavljanja.

● ● ●

»Šibenkina« radna jedinica »Proizvodnja i kooperacija« počela je otkupljivati bajame za 300 dinara po kilogramu. Bajame će biti otkupljivane sljedeći mjesec na deset otkupnih mjesta od Stankovaca do Grebaštice. Ovogodišnji urod procjenjuje se na 9 vagona koliko je bio i prošle godine. Cjelokupni otkup »ŠIBENKA« namjerava prvi put ove godine plasirati na tržište, a ne kao prošlih godina prodati. Bajame će se pakirati oljuštene, a »Šibenka« je taj posao dogovorila s OBNOVOM iz Trogira.

● ● ●

Odlukom Republičkog fonda socijalne zaštite, cijene usluga u šibenskom Domu umirovljenika, povećane su od ovog mjeseca za 40 posto. Tako, primjerice, jednokrevetna soba za pokretne korisnike košta 19 tisuća i 600, a za nepokretne 27 tisuća dinara. Međutim, Boris Kursar, direktor Doma umirovljenika, ističe da ni s tim najnovijim povećanjem cijena, neće biti moguće pokriti troškove poslovanja, jer to nije ni 50 posto od ekonomske cijene. Uz to, dugovanja prema Domu su doista velika. Naime, trenutačna potraživanja su i po nekoliko milijuna dinara nenaplaćene realizacije. U šibenskom Domu umirovljenika znatnih problema imaju i s nabavom namirnica za 350 korisnika, među kojima je i izvjestan broj prognanika. Osim toga, još uvijek nisu u potpunosti sanirane ratne štete, a neizvjesno je i kako će ove zime biti riješen problem s grijanjem.

● ● ●

Kreditni odbor Jadranske banke odobrio je dosad 292 kredita za obnovu ratom oštećenih stambenih i gospodarskih objekata na području šibenske općine. Ukupan iznos tih kredita je gotovo 597 tisuća njemačkih maraka od čega je polovicu osigurala banka iz svojih fondova, a drugi dio će namaknuti Narodna banka Hrvatske iz primarne misije. Riječ je o kreditima za obnovu objekata svrstanih u prve tri kategorije oštećenja. Odobravaju se u obliku kreditnog pisma do najvišeg iznosa od 6000 njemačkih maraka uz izuzetno povoljne uvjete vraćanja. Rok otplate je 5 godina. Jadranska banka uskoro bi trebala početi odobravati kredite za obnovu u ratu teže oštećenih objekata svrstanih u posljednje tri kategorije, za što će sredstva osigurati Banka za obnovu i razvoj.

● ● ●

Jadranska banka isplaćuje od srijede po stotinu njemačkih maraka u dinarskoj protuvrijednosti svojim starim deviznim štedišama starijim od 55 godina. Dosad su to pravo imali građani stariji od 65 godina. Isti iznos moći će podignuti svakog mjeseca umirovljenici bez obzira na visinu svoje mirovine, dakle i oni čija mirovina prelazi minimum od 19.000 hrvatskih dinara. Svojim posljednjim odlukama Upravni odbor Jadranske banke je još više ublažio kriterije za isplatu stare devizne štednje pretvorene prošle godine u trinaestogodišnji javni dug. Od početka kolovoza pravo na isplatu stotinu njemačkih maraka imaju svi vlasnici starih deviznih uloga. Starija kategorija štediša tako će ubuduće moći podignuti i do 300 njemačkih maraka samo uz predočenje osobne iskaznice.

● ● ●

Zbog podrške žiteljima porušenih sela koji se u sve većem broju vraćaju u slobodna mjesta nekadašnje Općine Skradin, Izvršno vijeće SO Šibenik, svoju je sjednicu održalo u Skradinu. Najznačajnija tema razgovora bila je tema o prognanicima. Zaključeno je da se prognani žitelji općine Šibenik mogu vratiti u petnaest sela na slobodnom hrvatskom teritoriju: u Brnicu, Goriš, Dubravice, Gaćeleze, Grabovce, Skradin, zatim u dio Velike Glave, te Dragišiće i Skradinsko Polje. Zaključeno je također, da je što prije potrebno popraviti električnu mrežu, otvoriti trgovine i osposobiti opskrbu vodom. Zdravstvena služba sa stomatološkom ordinacijom zasad će biti u Skradinu. Status prognanika, zaključilo je u nastavku sjednice Izvršno vijeće, zadržat će samo oni čije su kuće porušene u cijelosti te u iznimnim slučajevima, članovi obitelji hrvatskih vojnika i policajaca. Sve to izneseno je u izvješću što su ga izradili Centar za socijalni rad i Regionalni ured za prognanike. Jedna od odluka Izvršnog vijeća je i imenovanje Miroslava Masleća, dosadašnjeg predsjednika Mjesne zajednice Skradin, na mjesto direktora »Otoka mladosti«.

● ● ●

Najnoviji preokret u odnosima Vlade Republike Hrvatske i sindikata, omogućit će sindikalnim organizacijama da ubuduće na vrijeme spriječe sve uzroke problema koji su do sada bile kočnica u ostvarivanju i zaštiti radničkih prava. Rekao je to, između ostalog Dragutin Lesar na sastanku održanom u srijedu u općinskom povjereništvu. Savez samostalnih sindikata zahtijevat će i donošenje zakona o osnivanju radnih sudova, po ugledu na države u zapadnoj Europi. Sam sindikat mora međutim poraditi na tomu, da radnike upozna s mogućnostima zaštite njihovih prava u čemu se posebno moraju angažirati povjerenici po poduzećima. Lesar je kazao da će Savez samostalnih sindikata Hrvatske uskoro biti primljen u Europsku konferenciju sindikata što je izuzetno važno. D.L.

DA SE NE ZABORAVI

ŠIBENSKI BRANITELJI UREDNO SU VRATILI NAŠE ORUŽJE

Značajan dio prikupljene ratne građe u Kulturno-povijesnom odjelu Muzeja grada Šibenika, predstavlja i foto-dokumentacija. Na slici: ostaci neprijateljskog zrakoplova snimljeni u Primoštenu, oborenog u rujnu 1991. godine iznad Zečeva

Najnovija povijest Šibenika, ona predratna, ratna, pa sve do današnjeg dana ostat će zabilježena za buduće generacije zahvaljujući djelatnosti Kulturno-povijesnog odjela Muzeja grada Šibenika. Prisjećajući se ovih dana početka rata u rujnu 1991. godine, uoči središnje proslave velike pobjede Šibenika u obrambenom domovinskom ratu što će se održati 28. rujna, nezaobilaznim nam se učinio posjet šibenskom muzeju, gdje smo razgovarali s kustosom **Gojkom Lambašom**. Opsežan i značajan posao oko prikupljanja različite građe vezane uz ratna zbivanja, počeo je još u proljeće 1990. godine. Najava višestranačkih izbora, raspad komunizma i promjene koje su potom uslijedile, bile su dovoljno znakovite za djelatnike Kulturno-povijesnog odjela da već tada bilježe sva značajnija događanja.

— **Tada nam je bilo jasno**, kaže Lambaša, **da će ti događaji koji slijede biti prijelomni ne samo za Hrvatsku i njezin narod, već i za Evropu. Bilo nam je jasno da će padom komunizma nestati sve višenacionalne zajednice jer one su mogle opstati jedino u uvjetima totalitarnog režima. Kada govorim o višenacionalnim zajednicama onda prvenstveno mislim na bivši Sovjetski Savez, bivšu Jugoslaviju pa i Češkoslovačku. Čini mi se da nismo puno pogriješili u procjeni. Od tada pa sve do današnjeg dana, predano i mogu reći savjesno obavljamo poslove koje je pred nas postavilo Ministarstvo kulture a to je praćenje promjena i događanja na svim područjima. Radi što boljeg i cjelovitijeg praćenja tih zbivanja već smo se tijekom 1990. godine, opremili sada tako kažem nekakvom tehnikom — nabavili smo video-kameru, dodatne foto aparate, objektive, zapravo sve ono što bi nam omogućilo kvalitetniji i objektivniji rad. Dakle, sve te promjene od izbora pa do konstituiranja Sabora, proglašenja Ustava, izlaska na referendum u proljeće 1991. godine, bili su najava raspada Jugoslavije i ulazak u rat, jer nismo vjerovali u varijantu njezina raspada bez rata. Kako je rat jedan od najtragičnijih povijesnih razdoblja ljudske civilizacije, smatrali smo da sve mora biti zabilježeno. U tu svrhu, zajedno s još dvojicom kolega, u vrijeme proglašenja nezavisnosti Hrvatske, kada je bilo samo pitanje dana kada će početi agresija na Hrvatsku, krenuli smo s praćenjem svih javnih skupova, manifestacija, postavljanja prepreka na ulazima u grad... i danas je sva ta fotodokumentacija i video vrpce sačuvani u Muzeju.**

Gojko Lambaša, ističe ovom prilikom i golemu pomoć ljudi, izravnih sudionika predratnih i ratnih zbivanja:

— **Zahvalnost na prikupljanju građe u svakom slučaju dugujemo Zboru narodne garde osnovanom u lipnju 1991. godine i svakako Policijskoj upravi u Šibeniku. U susret su nam izišli i pojedini općinski organi, primjerice Izvršno vijeće, omogućivši nam pristup na terene i lokalitete. Zatekli smo se tako na mjestima događanja kada nisu bili prisutni fotoreporteri i novinari. Danas kada se prisjećamo svega onoga što je bilo u rujnu prošle godine, nekoliko dana prije negoli je dan znak opće opasnosti za grad 16. rujna oko 18 sati podsjećam i na to da smo organizirali neprekidna dežurstva u muzeju i rad dviju ekipa koje su obilazile terene. Kada su prve granate pale u blizini Vijećnice 17. rujna u zoru, kada je pogođena Katedrala i crpna stanica, kada je da tako kažem bila otvorena cijela fronta na obali — sve je to zabilježeno videokamerom i fotoaparatima.**

Prikupljena ratna građa u Kulturno-povijesnom odjelu je znatna: čuvaju se sve vrste granata kojima je gađan grad, ručne i protutenkovske mine kao i građa koja govori o tomu što su Garda i Policija radile na obrani, napominje Lambaša. Na izložbi upriličenoj prilikom proslave obljetnice osnivanja 113. brigade prikazan je primjerice najobičniji drveni sanduk napunjem eksplozivom a koji se služio kao protupješadijska ili protutenkovska mina. U muzeju se čuvaju i dijelovi neprijateljskog zrakoplova oborenog nad Zečevom kao i dio jednog od ona legendarna »obadva, obadva«, tako da se zaista može govoriti o velikoj količini trodimenzionalnih predmeta uz već spomenutu građu. Kustos Gojko Lambaša, međutim, posebno naglašava problem prostora u muzeju, nedostatnog da se sva ta građa smjesti na jedno mjesto. Teško će, barem za sada taj problem biti moguće riješiti, no, nastojat će se, ipak, adaptirati dio prostora u samom Muzeju, ali najvjerojatnije će se potražiti nekakav prigodan prostor izvan muzeja, jer sve ono što je prikupljeno, dragocjeno je svjedočanstvo za buduće generacije. U Kulturno-povijesnom odjelu šibenskog muzeja, nastavljaju dakako sa započetim radom a u pripremi je i izložba u povodu obljetnice Dana policije krajem ovog mjeseca.

Nevena FRIGANOVIĆ

ŠKOLSTVO

NASTAVA POČELA PROBLEMI OSTAJU

Iako je početak školske godine, točnije nastave, bio odgođen za dva tjedna pa umjesto 1. započeo tek 15. rujna u tom se razdoblju i nije bogzna što promijenilo i dogodilo. Šibenska je općina jedna od onih u Republici koja je smatrala da više ne treba čekati s početkom nastave iako je, kako se to sada pokazuje, još dosta problema i nedoumica ostalo. Do trenutka zaključenja »Šibenskog lista« još nije bilo moguće utvrditi točan broj učenika koji je krenuo u šibenske osnovne i srednje škole, jer su zajedno sa šibenskim đacima i ove godine, nažalost, školske klupe morali podijeliti i prognanici. No, na prognanike smo se nekako i »navikli«, ali nedoumice s izbjeglicama (oni iz Bosne i Hercegovine i drugih republika bivše Jugoslavije) posebno onim školskog uzrasta koji bi se trebali školovati ostaju i dalje. Upravo negdje ovih dana ističe rok dat školama da evidentiraju djecu iz BiH, a da od Ministarstva za prosvjetu još ne stižu nikakvi signali glede njihova školovanja u Hrvatskoj. Pregovori sa susjednom Bosnom i Hercegovinom još uvijek traju, a djeca, roditelji i djelatnici još uvijek čekaju. Da su učionice pretrpane i bez njih svima je savršeno jasno. Situaciju u gradu što se tiče školskog prostora ove će godine konačno znatnije poboljšati otvaranje nove škole na Vidicima pa će tako šibenski osnovci konačno odahnuti od one treće smjene, a i vikendi će im napokon biti pravi i cjeloviti kako je to i zakonom za osnovne škole propisano. Dvije čisto prognaničke škole i ove će školske godine funkcionirati. Do kada za sada se ne zna. Jedna je u Vodicama za učenike iz Čiste dok su se djeca iz Skradina i pojedinih sela njegova zaleđa ipak vratila u svoju školu. Broj se skradinskih đaka sveo na pedesetak, a nastava je iz sigurnosnih razloga za početak organizirana u staroj školi no i to je nešto. U hotelskom naselju »Solaris« i ove godine djeluje škola. Kako saznajemo od njezina ravnatelja Mijića imaju oko 340 učenika i poprilično problema s organiziranjem nastave posebno glede učiteljskog kadra. Odlazak jednog broja djece iz Stankovaca i okolice nije riješio probleme prekobrojnih jer umjesto njih sve više je učenika iz Drniša koji se premještaju iz Trogira i Splita na šibensko područje. Još ostaje neizvjesnim i pitanje organizacije nastave za djecu iz Slavonskog Broda. Kako se zna ta su djeca zbog sve teže situacije izmještena iz Broda i dovedena na sigurno u primoštenski autokamp, ali se u početku nije računalo da će za djecu biti potrebno organizirati i nastavu. Sad su ta djeca mahom u Primoštenu i Rogoznici a primoštenska im je škola velikodušno ponudila svoje prostorije za rad u drugoj smjeni. Ovih dana i tu bi se trebala nešto konkretnije znati. I srednjoškolci su se uglavnom upisali — netko po želji, a netko i po mogućnosti — ali neupisanih, kažu u Sekretarijatu za društvene djelatnosti gotovo nema.

Zajedno s evidencijom učenika izbjeglica u školama se ovih prvih školskih dana evidentiraju i djeca koja imaju pravo na besplatne školske knjige. Kriteriji su ostali isti (djeca čiji roditelji primaju socijalnu pomoć, odnosno djeca koja su izgubila roditelje u domovinskom ratu kao i djeca prognanika koji ne ostvaruju nikakav prihod), ali se broj djece kažu iz škole jako povećao što dovoljno govori o socijalnom statusu učenika. Za ostale iako i njih ima jako mnogo još uvijek nema puno nade da bi se predviđenim donacijama moglo pomoći — no djeca će po svoj prilici morati učiti i bez knjiga.

J. PETRINA
(Snimio: R. GOGER)

Ovdje smo zbog ideala i ljubavi prema domovini

OBLJETNICE

I HRABRI DRNIŠKI MOMCI OBRANILI SU ŠIBENIK

Oni, borci slavnog 4. bataljuna 113. šibenske brigade, a danas prvog 142. drniške brigade zapravo su sasvim obični, jednostavni, ali hrabri i iskusni mladići koji su u obranu hrvatske domovine ugradili dio sebe. Niper, Jorana, Lux, Kola, Paraga, Max, Lira, Tomislav, Frane, Tiho, Josip, Marijan i brojni drugi su oni dečki što su »rasturili« srbočetnike na Miljevcima, oslobodili Nos Kalik, odbili sve pokušaje prodora četnika u zonama odgovornosti u kojima su bili. Na južno bojište drugi bataljuni su odbili ići. Momci pod zapovjedništvom Kruna Mazalina, na kojeg su vrlo ponosni, otišli su. Ne samo što su povratili izgubljene položaje, već su liniju fronte pomakli desetak kilometara. Naravno, u našu korist. O padu Drniša ne žele previše govoriti jer krivnje je na više strana — kažu. Nisu bili dovoljno naoružani i u tom vremenu, pred naletom okupatorske sile se drugačije nije moglo. Možda još koji dan, ali uz daleko veće žrtve. Organizacija obrane je, smatraju, također bila loša. Ali, ne treba zaboraviti »a to se do sada uvijek, iz nama nepoznatih razloga, zaobilazi«, uz ostalo će naglasiti donedavni dozapovjednik 4. bataljuna 113. brigade, danas zapovjednik prvog bataljuna 142. brigade, Ivan Vukić—Niper, »... da smo mi imali nekoliko uspješnih akcija u zaustavljanju kolona tenkova što su preko Drniša krenuli za Šibenik. Odlučujući za daljnji razvoj događaja je bio okršaj kod Pakova Sela, kada je uništen jedan tenk, jedan transporter, te kamion vojske kada su 22 četnika zarobljena«. I ne samo to: prva kolona tenkova koja je iz pravca Oklaja krenula prema Drnišu je 17. rujna 1991. godine, zaustavljena u Trbounju, kod Donjih Matića. Uništen je tada jedan tenk, a kolona se vratila za Oklaj. Dvadeset i prvog su iz pravca Drniša prema Unešiću krenula tri tenka. Na izlazu iz Žitnića, ovi su ih momci uništili. Dvadeset i devetog na trideseti rujna, govori Kola, »nestručno je organiziran pokušaj povratka okupiranog teritorija drniške općine i grada. Naši su ljudi ušli u Drniš, vođena je cjelodnevna borba u samom gradu, ali zbog nestručno organizirane i vođene akcije, nedovoljne artiljerijske podrške, lošeg ili nikakvog sistema veza, akcija nije uspjela. Morali smo se povući uz gubitak od pet vojnika, te više teško ranjenih.«

Šibenik se nije branilo samo na Šibenskom mostu

»Više smo napravili u devetom mjesecu, po mojem uvjerenju, kada je zaustavljen prodor neprijatelja dalje prema Šibeniku nego kasnije. Tada nismo imali ni organizaciju, oružje, ni hranu nismo dobivali, a o iskustvu da i ne govorim. Smjene nisu dolazile i uspjeh je bio zadržati uspostavljenu liniju. Smeta nas stoga što se, kada je riječ o obrani Šibenika, govori samo o bitkama kod Šibenskog mosta, kao da se Šibenik nije branilo i obranilo i u drniškoj zagori«, kaže zapovjednik Vukić. O daljnjim akcijama više je govorio »Kola«. Nakon dvomjesečnog utvrđivanja linije i nekoliko odbijanja pokušaja prodora neprijatelja na tom dijelu bojišta, slijede diverzantske akcije. »U studenom su to bile dvije, jedna u Miljevcima i druga u Žitniću, zaseoku Kašići. Uništeno je i pogođeno nekoliko neprijateljskih kamiona, tenk, a nanijeli smo im i gubitke u živoj sili. Početkom prosinca diverzanti prelaze na miljevački plato. Tu smo im nanijeli znatne gubitke i uspjeli doći do ratne tehnike i streljiva«, uz ostalo reće »Kola«.

Zašto nismo u oslobođenom Drnišu?

Potom, mijenjaju zonu odgovornosti i pripremaju se za akcije. Ovi momci nikada nisu odustali, nikada napustili položaj: oni su uvijek ofenzivno djelovali. Uslijedilo je tako i oslobađanje Nos Kalika u ožujku ove godine, a brza akcija oslobađanja devet miljevačkih sela je nadaleko poznato. U dva Mazalin i još nekoliko »momaka«. Tada dozapovjednik Vukić, te ostali zapovjednici jedinica, vodova i satnija, s nekoliko stotina boraca formiraju prvi bataljun 142. brigade. Sve su to kršni drniški mladići, ali svaka čast i Kaštelanima. Njih je oko pedeset i oni su dali ogroman doprinos u opstojanju i rezultatima bataljuna, posebno legendarne »Rizle« i »Japanci«. Složni su kao jedan u tome da je doprinos Kruna Mazalina u proteklih godinu dana ratovanja ogroman. »Krase ga vrline koje drugi zapovjednici nemaju, a za radno vrijeme od sedam do tri kao većina drugih zapovjednika nije znao. Inače, zapovjednički kadar nije kancelarijski. U svim akcijama zapovjednici su u koloni prvi ili drugi, nikad treći. Moramo naglasiti i to da kod nas nema bivših vojnih osoba (JNA), na što smo ponosni. Zajedno smo od sedmog mjeseca prošle godine, zajedno od prvih ratnih dana pa do danas i vrlo smo kompaktni«, reći će zapovjednik Vukić.

Oko toga zašto na zahtjev Drnišana 4. bataljun 113. šibenske nije pri formiranju drniške brigade postao njena okosnica, mada su dobivena obećanja sa najviših razina, momci govore:

»Nisam kompetentan o tome govoriti, ali sam uvjeren da smo tada prešli u 142. ili barem dio našeg bataljuna, danas bismo bili u Drnišu i zbog toga mi je jako krivo. Iskreno govoreći, u prvom momentu nama nije stalo do toga da li smo 142. ili 113. brigada. U borbu smo krenuli iz ljubavi prema Hrvatskoj i iz vlastitih ideala. No, kasniji razvoj događaja i naši rezultati dokazuju da bi 113. bez nas sigurno bila oslabljena i pitanje je da li bi kotirala kao što danas kotira. Nitko ne može poreći činjenično stanje: jedino je 4. bataljun 113. brigade ofenzivno djelovao«, kaže Vukić, a »Jorana« glasno je i jasno kaže: »Bili su svjesni naše kvalitete i stoga nisu mogli napraviti valjanu kombinaciju, jer drniška je brigada u svom sastavu imala dva bataljuna sastavljena od Šibenčana.«

Možda to i nije »fer i sportski« jer visokom politikom i različitim kalkulacijama ovi se momci nisu bavili. Oni su svoj posao valjano radili i znali su dobro kako i zašto to rade. »113. brigada je možda više od nas spoznala i znala naše vrijednosti i sposobnosti. Od kada smo zaustavili jugoarmadu i četnike, 21. rujna 1991. godine, nisu se više usudili krenuti u ofenzivu na ovom dijelu ratišta«, dodaje Luka Odak — »Lux«, bivši politički emigrant koji se nakon 22 godine izgnanstva vratio u Drniš s njemačkom putovnicom.

Drugi se na naš račun kite činovima

Bili su svjesni naše kvalitete

Osim toga, dugačka je to fronta. Trebalo je krenuti istovremeno i složno. Nakon Miljevaca, za što su ih mnogi krivili da su samoinicijativno krenuli iako oni više nisu mogli trpjeti provokacije i gledati kako civilno pučanstvo pati, riječ je uzela »... generalna politika vlade RH i Glavnog stožera. Dalje više nismo smjeli. Ja i svi mi ovdje, kao i ostali iz bataljuna tek tada smo saznali da smo postali neka pink-zona. Došli su UNPROFOR-ci ...« glasno razmišlja »Kola«.

Sredinom srpnja ove godine kompletan četvrti bataljun 113. šibenske brigade je prešao u 142. drnišku brigadu. U 113. brigadi je ostao zapovjednik su navrata ratovali na južnom bojištu, vrlo uspješno. »Ljepotice«, zarobljene haubice na Miljevcima, danas uspješno tuku po neprijateljskim položajima, a o vrijednosti ukupnog zarobljenog oružja i streljiva je nemoguće govoriti. »Kada su pokušali protunapad, da bi povratili Miljevce, naprosto smo ih rasturili. I tada su imali velike gubitke u ljudstvu i tehnici«, dodaje Vukić. Htjeli su tada ići i dalje, u Drniš. Ali, zakazali su ostali, na krilnim pozicijama. »Da su samo djelomično htjeli, da su bili hrabriji, odlučniji, mi bismo za dan, dva bili u Drnišu. Sami nismo mogli, jer smo bili iscrpljeni«, reći će »Paraga«.

Zašto su i zbog čega nezadovoljni

Tijekom razgovora o nazovimo ih ratnim i civilnim životnim pitanjima, sasvim otvoreno ovi mladići ne skrivaju nezadovoljstvo. »Kola«, iskusni ratnik će reći da je ... »odnos zapovjedništva 113. brigade prema četvrtom bataljunu bio maćehinski, a animozitet zapovjedništva 142. prema prvom bataljunu je moguće dokazati.« Dok su drugi, nakon pada Drniša, pobjegli glavom bez obzira, oni su ostali boriti se i zaustavili su neprijatelja. Kažu da i danas u zapovjedništvu ima onih koji su prvi pobjegli, da se neki nisu pojavljivali (nakon okupacije) po mjesec i više dana, a danas su u zapovjedništvu 142. brigade. To ih muči, kažu, jer na račun njihovih uspjeha netko drugi stječe slavu, činove, formacijska radna mjesta i rješava obiteljske probleme. »Problemi su čini se istovjetni i ništa drugačiji ili novi u odnosu na druge sredine. Ljudi koji su rat proveli na fronti, stavili život na kocku ne iz neke moguće koristi, već iz ideala i iskrenog domoljublja, ne mogu razumjeti one u kancelarijama i obratno. Oni imaju radno vrijeme, obiteljski život, kakav takav odmor, a mi na čukama radnog vremena i sve ostalo nemamo, uz ostalo kaže »Paraga«.

U javnosti ih se, kaže Luka Odak — »Lux« zaobilazilo. »Možda djelomično i našom krivnjom. Jer, poslije naših ratnih uspjeha drugi su uz uništene tenkove pozirali pred kamerom i fotoaparatima. Nije nam bilo do slave i ne znači da sada želimo nešto dobiti. Mi smo naprosto samo borci, branitelji, ali nepobitne su činjenice da drugi na račun ovog bataljuna sebi stvaraju egzistenciju, slavu, kite se činovima, a mi ćemo kao vojnici kada rat završi naprosto nestati. Za nas se neće znati«.

Mišljenja su da se uopće u Hrvatskoj vojsci trebaju stvoriti zdravi odnosi i ne skrivaju da će i sami u tome sudjelovati. »Netko drugi se kiti našim perjem, a mnogi iz 'teške pozadine' rješavaju životna pitanja dok mi ratujemo. Ja, i svi u ovom bataljunu smo borci, a ne zapovjednici iz kancelarija. Naše ogorčenje na brojne stvari ne znači da smo izgubili moral. Ne, naprotiv! Mi još nismo učinili ono što trebamo: nismo oslobodili našu općinu, ni našu Hrvatsku. Zbog toga smo tu i nećemo se pokolebati«, naglašava zapovjednik bataljuna Vukić.

Ogorčenje onih što se nikada s položaja nisu povukli, nisu napuštali položaje bez obzira na jaku artiljerijsku vatru za zadnjeg dvomjesečnog boravka na južnom bojištu, što zapovjednikom jedinica i bataljuna mogu biti samo oni koji su iskusni borci i spremni prvi ići u borbu — jest razumljivo. Razumljivo je i to što ih smeta »razdruživanje« sa 113. šibenskom brigadom, i način na koji se to radi. »Nismo djeca, a rat nije dječja igra«, kažu uz ostalo. Njihovih trinaest suboraca je dalo život za domovinu, a pedesetak ih je teže i lakše ranjeno. Njih se neprijatelj boji. Ima i zašto. A na temelju ukaza o promaknućima i prevođenju činova, od ukupno dodijeljenih dočasničkih u 113. šibenskoj brigadi četvrtom je bataljunu dodijeljeno tek 2,2 posto, a časničkih 5,5 posto činova. Na temelju vladine uredbe o interventnom promaknuću nakon oslobađanja Miljevaca, nije još napisan niti jedan zahtjev. »Odličja da, ali činove nam nikako ne daju, jer bi oni koji o tome odlučuju imali niže činove«, govore gotovo uglas. Ugradili su dio sebe u sto trinaestu i upravo zbog toga su razočarani. Ali, ponavljaju neprestano, moral nisu izgubili. Zadovoljni i bezbrižni neće biti sve dok posljednja stopa Hrvatske ne bude slobodna. U političko, mirno rješenje ne vjeruju. Draža bi im bila vojna pobjeda, a to umiju, imaju čime i znaju kako. »Najsigurniji način povratka je da sada okupiranim područjem prođe najprije hrvatski vojnik. Ma koji 'plavci'... Ne vjerujemo mi njima, niti će oni osloboditi našu općinu«! Rat za njih nije završio i kako u svojoj priči kaže Ilija Đerek, porijeklom iz Umljanovića... naša sveta obveza je, i zato sam stupio u dobrovoljačke odrede, zauvijek se riješiti ovog zla što je došlo na moju domovinu ...« Sam Bog mu je pomogao da nakon jedne akcije u Lučici (Lika) kada se na njih obrušila »dušmanska avijacija i kada su nas naši već stavili na listu mrtvih« on i njegovi suborci se ipak izvuku i s punim kamionom zarobljenog oružja i streljiva krenu put Dalmacije.

Iako ih šibenske općinske vlasti nikada nisu posjetile dok su bili u sastavu 113. brigade, na Šibenčane oni nisu »ljuti«. Kažu dok oni drže položaje, u zoni odgovornosti u kojoj su, neprijatelj naprijed neće. Krenuo bi u sigurnu smrt.

Pripremila: Katarina RUDAN
Snimio: V. POLIĆ

Piše:
Dr. Ante ROMAC

PROMIŠLJANJE MORALNIH VREDNOTA IZNAD VREMENA I PROSTORA

ZA DOBRO SVOGA NARODA

»Sklonosti i sreća gade borca trijezna,
koji ne oprašta izgubljenu meku;
Svak se čudi novom i već nitko ne zna
kad pogiba jedan svijet u čovjeku«.

Tin Ujević

Povjesničar iz prošlosti izvlači istinu o sadašnjosti; prorok iz sadašnjosti govori o budućnosti; umjetnik spaja ono što mu godi iz prošlosti, sadašnjosti i budućnosti, da bi život učinio sretnim i zanimljivim.

Političar bi trebao posjedovati sve tri sposobnosti, a najčešće ne posjeduje nijednu. Zato se mnogi usuđuju baviti politikom. Čudno je što tamo, gdje treba najviše znati, javljaju se često oni koji najmanje znaju. A nema ljudske djelatnosti koja sudi o tolikim sudbinama kao što sudi i prosuđuje politika. Da bi se sudilo i prosuđivalo moral mora doći do izražaja, jer nemoralno je ne znati a odlučivati, a nemoralno je znati pa se ne uključiti. I dok je ovo prvo česta pojava, nažalost; ovo drugo je mora i teška uloga, a možda i sudbina ponekima. Iz te želje, iz tog osjećaja htio sam prije dvije godine progovarati o onome što sam znao, naslućivao i želio za dobro svoga naroda. Sada se usuđujem još jednom sve to ponoviti. Kazao sam:

»S ovakve govornice, na ovom istom mjestu prije 40 godina moja generacija primala je pohvale i nagrade; primali smo ih za odlično učenje i uzorno đačko ponašanje. Bilo bi divno, kada bi vas sve žive i zdrave mogao pozdraviti nakon novih 40, pa i više godina«.

Htio sam kazati, da uzorni đaci i ljudi ne želimo ništa drugo nego mirno, svejedno da li lagodno ili tegobno živjeti. Jesam li tada ispravno slutio da za nedužnu težnju možemo okusiti mnogo jada? Ostavljam svima da danas prosudite. Žaželio sam, da živi i zdravi dugo proživimo, jer slutio sam da može biti i pogibija. A molim vas, recite mi, jesam li točno predvidio i zbog čega bi mogle nastati nevolje kad samo dodao:

»Nismo tada mogli ni slutiti, da ćemo umjesto upoznavanja s idejama morati se pomiriti s idelogijom, a kruta ideologija je poput trnove krune bila navlažena na glavu svakog građanina u političke i političarske svrhe. Osobito je navlačena na one koji su na umu i srcu imali ideju pravde, dobrote i poštenja«.

Recite mi, zar se najveće nevolje nisu sručile upravo na mirne, dobrostive i poštene? I već tada htio sam osokoliti, ali i upozoriti

»Ali neka; neka je bilo i teško; ostali smo živi, izdržali smo i uspjeli smo! Samo, neće biti dobro ako se počenmo otimati oko toga tko je zaslužniji: oni što su mirno i teško sve to podnosili ili oni koji su se izlagali opasnostima i borili da tako ne bude. Neće biti dobro ako opet počenemo dijeliti odličja jer ćemo stvoriti povlaštene i izazivati neke nove nepravde«.

Spreman sam primiti svaki prijekor ako tada izustih išta suvišno. Ali više od svega želio sam, hito sam kazati mnogo toga, za dobro svoga naroda.

»Mi trebamo početi živjeti; bez žestine, a sa duboko proživljenom poezijom življenja. Dopustite, citirat će stihove!

— O, pusti me da vijek svoj proživim vrelinom krvi svom.

Pusti, da u pijanstvo utonem sanjara

Pusti, da ne gledam kako se zemaljski dušin dom.

Ko škrinja prazna u prah rastače i pretvara. —

To rastakanje svoga naroda ne želim i nikada kao čovjek plemenitih namjera neću i ne mogu dopustiti. Sačuvati cjelovitost svog narodnog bića prvi je i najviši cilj, jer kome i kada donositi slobodu i druge blagodati ako se rastrzamo i uništimo?«

Tada, prije dvije godine, još sam dodao:

»Ja osobno nikada se politikom ne želim baviti jer sam davno i grubo iz nje izbačen pa sam zaboravio i politički se ponašati i govoriti, ali ću svaki put kad osjetim da mome narodu prijeti opasnost ranjavanja ili zablude uzeti sebi za pravo javno progovoriti, da svoj narod obranim i da mu na opasnosti ukažem. Jer ako sam jučer te ideale branio sinovljevskim žarom, danas i sutra ću ih braniti toplom i zaštitničkom bratskom i roditeljskom naklonošću. Zato mi danas nije drago niti naslućivati, da zbog različitih pogleda na život i svijet neki pojedinci i grupe zatežu šake i škrgućу zubima kao da oni drugi nisu braća, sinovi istog naroda, krv iste krvi i meso istog mesa.

Iz ovih pobuda javljam se danas i vjerujem da novi ljudi, nova generacija želi i može popraviti sve što nije valjalo; ne prihvaćam da se zbog griješnih očeva loše gleda na nedužne sinove. Neću nikada prihvatiti one koji svojim prijateljima i mane pretvaraju u vrline, a neprijateljima i vrline pretvaraju u mane«.

Na ovom mjestu dopustite mi istaći jednu moju osobnu značajku: trudim se naučiti i znati, upinjem se točno predvidjeti, volim život umjetnički radosno proživjeti, a beskrajno sam sklon u ljude vjerovati. Ostavljam svakome da o tome sudi po svojoj savjesti u plemenitom naumu, pa nudim da jedna od mojih tadašnjih napomena još pričeka opovrgnuće ili potvrdu. Izjavio sam: »Vjerujem, da novi ljudi neće izigrati ukazano im povjerenje i datu priliku, jer —

— Neka se nisu ispunili ružičastih dana snovi vreli

ako su u duši vrazi bili, u njoj su snili i anđeli bijeli.

Naime, tada sam jasno istakao: »Bilo je promašaja i ludosti i okrutnosti i to nitko ne smije zataškati, ali bilo je i iskrenih vjerovanja i nadanja za koja se ginulo. Pored neuspjeha bilo je i uspjeha. Promašaji — promašaji?! A to je, nažalost, bila naša sudbina ne samo u partijskoj nego puno puta i u ranijoj prošlosti. Promašaje treba ispravljati, ali nikoga nemojmo tvrdo suditi. I kako god sam uporno dokazivao da idejne stege nisu u redu, jer su se kroz njih nametali pojedinci što su bili majstori u pribavljanju osobnih poena, a za ovaj narod i nisu ništa napravili; sada upozoravam da se kroz ovu ili onu stranku već naziru prodavači doktrina i od toga misle živjeti. Jer što je, na primjer, u njihovoj definiciji slobodno tržište i slobodna inicijativa, nego prilika istim karakterima, koji su se jučer nemilosrdno služili vlašću, da danas bezobrazno trguju i vuku profit iz ovog naroda. Zaboravit će oni da ste Hrvati, sugrađani i sunarodnjaci, a pod strašću zarade i zgrtanja, zaboravit će i da smo ljudi. Sirotinjo, koja si danas brojna, strah me je da ćeš sutra biti još brojnija, dobro promisli kome ćeš povjerenje ukazati«.

Ljudi moji, od ove svoje izjave evo sam se jako uplašio i krupno uznojio. A tada sam ne samo to rekao nego sam i žestinu izjave još pojačao. »Ali nije to sve; želim istaći da se naziru i oni ljudi koji misle živjeti od retorike, jer što su npr. ona obećanja o pravnoj državi kad se zna da nemali broj puta pobjeđuju drskiji i spretniji, a ne pravedniji i pošteniji. Zaboravljaju ljudi da su se sve pravne norme prvenstveno obrušavale na mirne i poslušne koji su ih se držali, a da su se lopovi često i na vrijeme izvukli. Zaboravljaju, da pravo bez humane note i u rukama i na vrijeme izvukli. Zaboravljaju, da pravo bez humane note i u rukama zločestih ispravne ljude u griješnike može proizvoditi. Primjera ima mnogo, a ja ću jednu misao navesti:

a) ako pravo osuđuje razbojstvo, griješnika je malo,

b) ako osuđuje skitnju ima ih više,

c) ako zabranjuje upotrebu soli bit će ih još više,

d) zabrani li slobodno disanje lopovom će proglašavati čitave narode.

Može država biti pravna, može i običajna, ali u oba slučaja mora biti pravedna. Vidljivo je već danas, da bi neki kroz pravo htjeli postići ono što nisu uspjeli kroz politiku i ideologiju. Treba paziti, da oni što su jučer tlačili vlašću, sutra to ne urade tržištem, a prekosutra pravničkim stegama. U tom slučaju ovom narodu ne treba okupator izvani, okupatore bismo imali domaće. Trebaju nestati vremena kad su se stavovi gradili u kabinetima a narod ih je samo konzumirao«.

Zato sam obećao: »U tom slučaju opet ću se javiti kad ovom narodu zaprijeti bilo agresija bilo podvala, jer danas s tugom priznajemo da su lukavi pojedinci i grupe zavladali čitavim narodima, te da je moral strašno uništen. Međutim, prije ili kasnije narod će ih prisiliti da se vrate k moralu inače će ih zbrisati sa svim njihovim lukavstvima«.

A onda sam još nastojao obrazložiti: »Neka sutra pobijedi bilo koja stranka! Pa sve su to naši mladići, ali bez trikova, molim. Neka ne obećavaju da će višestranački sustav sam po sebi sve riješiti, jer to će biti laž ravna onoj s ideologijom. Ima danas zemalja gdje su u životu identične partije, pa u jednoj zemlji ide dobro, u drugoj nikako. Dublje analize ukazuju, da je razlika u osnovnim polugama — kulturi, naobrazbi, radišnosti i drugome«.

Dalje sam na još nešto želio upozoriti: »Zato ovom prilikom molim građane da u predizbornom vremenu ne navode kandidate na mnoga i velika obećanja, jer će neki i zvijezde vam obećati. Oni će biti nekorektni jer su obećali, a vi jer ste ih na to navodili.

Pobjednika, ma koji bili, upozoravam da će radost pobjednika brzo trebati zamijeniti ozbiljnošću, jer vladanje za narod, a ne nad narodom nalaže da mu omogućite raditi, zaraditi, imati i pristojno živjeti«.

Svjedoci smo danas koliko je sve to sada živa potreba i istina.

Na kraju, upućujući vas na budućnost, još sam napomenuo:

»Dragi sugrađani i prijatelji, osobno mislim, da sav ovaj posao vezan za izbore je konstrukcija novog političkog sustava za koji ne znamo koliko će mana imati, ali nam je dužnost, da vće sutra povedemo računa o svom poslu, o svojim motikama. Za sada osigurajamo samo jedno:

— O lijepa, o draga, o slatka slobodo ...«

Dragi čitatelji, oprostite za moguće promašaje, ne zamjerite što sam kazao s jednog »oltara« — s jedne, a ne s druge govornice. Jer ako su riječi ispravne možda je slađe što dolaze s mjesta odakle ih ne očekujete; nek'to bude stvar umjetničke naslade, a ne povjesničarske točnosti ili proročke pronicljivosti.

TROJICA ŠIBENSKIH LIJEČNIKA *dr. BOŽO PERIČIĆ* Piše: dr. Stjepan **SIROVICA**

ISPRED SVOG VREMENA

Naravno, povratkom u šibensku bolnicu, nakon tri mjeseca doedukacije u Parizu, dr. Peričić je »gledao da stečeno znanje što bolje praktično na korist upravi ... i to osobito da s Lalićem razvijem dalje polje naše kirurške djelatnosti«.

S druge strane, dr. Nikola Lalić, također, prije odlučnog koraka krenuo je putem doedukacije. Dr. Peričić piše: »Ljeti 1892. dobio je dr. Lalić dvomjesečni dopust za poučni put. Ovaj dopust je Lalić proboravio u Beču, gdje je s osobitom pomnjom, vodeći se upravo iskustvom iz rada u šibenskoj bolnici pratio rad na kirurškoj klinici profesora Billrotha. Taj put je služio mnogo da unaprijedi kirurško djelovanje u našoj bolnici. Iza toga putovanja je počelo, možemo tako kazati kirurško doba u ovoj bolnici.«

I tako, stvoren je preduvjet odnosno određeno stručno kirurško znanje. Međutim, trebalo je ostvariti i druge uvjete (organizacijske, tehničke, educirati pomoćne kadrove). U tom dijelu priprema za osnivanje i organizaciju odjela kirurške djelatnosti osobito je radio dr. Božo Peričić. On piše: »Nego, ni znanje ni dobra volja liječnika nijesu dostatni bili da se poluče u djelovanju najbolji uspjesi. Za dobar uspjeh u kirurgiji takozvana antiseptika je jedan od glavnih postulata«.

Zbog toga razloga, nastavlja Peričić: »S toga gledišta trebalo je urediti manjkave uredbe naših soba za operacije i poučiti milosrdne sestre s načelima u praksi antiseptike, da bi nam, pošto su od neophodne pomoći pri kirurškoj radnji u bolnici, valjano znale pomagati«.

Kao da je predviđao da će nama potvrda njegova mjesta i uloge u osnivanju Odjela kirurgije biti dragocjena, on se poziva na svjedočanstvo, tada još živog dr. Lalića pa piše: »Koliko sam ja za svrsishodno uređenje soba za operaciju učinio, može lako dr. Lalić posvjedočiti. Jeseni pak te (1892.) godine držao sam večernju školu milosrdnim sestrama o antiseptici.«

Da se uistinu radilo o podjeli bolnice na zasebne poslove odjela za unutarnje bolesti u odnosu na poslove kirurgije tj. da je bolnica organizacijski, prostorno i s obzirom na osoblje podijeljena na dva dijela potvrđuje jedna rečenica Peričića iz 1896. g.: »U šibenskoj bolnici već do par godina je služba tako sređena, da dr. Lalić upravlja kirurškim odielenjem i maternicom, a ja medicinskim odielenjem i ludnicom. Uspješniji rad u ovoj bolnici je poglavito tim uređenjem omogućen«.

Odjel kirurgije šibenske bolnice je formiran, uređen, pripremljen, liječnički i sestrinski kadar educiran za kompletan i kompleksan kirurški rad. U punom smislu te riječi možemo smatrati da je te, 1892. godine definitivno uspostavljena specijalizirana bolničko-odjelna kirurška djelatnost u šibenskoj bolnici.

Kad je uspostavljen operativni odjel, operativni rezultati se u izvještajima o radu bolnice prikazuju odvojeno od rada u internom odjelu. Piše Peričić: »Svrhom 1892. činilo nam se da smo bolnicu već tako uredili da možemo započeti izdavanje bolničkog izvještaja. I taj naum smo izveli početkom 1893. izdajući prvi izvještaj ove bolnice, a istodobno prvi i obširni izvještaj izdan u pokrajini«.

U tom izvještaju, kao što je navedeno, dr. Lalić i dr. Peričić odvojeno prikazuju operativno liječene osobe pri čemu oni navode da prikazuju samo veće operativne zahvate. U istom izvještaju, kao posebni prikaz dr. Lalić objavljuje članak pod nazivom: »Izvještaj o lithotomiam izvedenim godine 1891. i 1892.«, a dr. B. Peričić članak pod naslovom: »Razne poviesti bolesti« (Pyotorax, Thorcotomia, Thoracocentesis, Resectio costae, Resectio costarum — dakle, kirurški aspekt internističkih stanja).

Međutim, izvještaji nisu naišli na ikakav odaziv u stručnim krugovima Dalmacije pa su, nezadovoljni, dr. Lalić i dr. Peričić izdali na njemačkom jeziku izvješće o kirurškim operacijama u šibenskoj bolnici: »Intenzivno kirurško bavljenje u ovoj bolnici i prilični uspjesi postignuti, ponukali su dra Lalića i mene da izdademo njemački izvještaj o operacijam u ovoj bolnici po nami obavljenim, da pokažemo kako se uz dobru volju i uzkim okolnostima jedne provincialne bolnice dobrih kirurških uspjeha polučiti.

Odlučili smo izdati izvještaj — njemački, jer smo opazili bili da za naš obćeniti izvještaj o bolnici, pred koje vrieme izdan, gotovo nitko se zanimao nije i mnogi tobože kompetentni liečnik u pokrajini na spomen takve publikacije je znao samo ramenima stresti ...«

Tim izvještajem autori su postigli pun uspjeh prema odgovorima i priznanju uglednih kirurških imena srednje Europe. Međutim, važnija je činjenica za šibensku bolnicu, da dr. Nikolu Lalića i dr. Božu Peričića možemo smatrati osnivačima kirurškog odjela u Šibeniku. Danas to, osim za šibenski odjel kirurgije i ne bi moralo biti od nekog šireg značaja. Ali, treba naglasiti da su njih dvojica u cijelosti osnovali, organizirali i radili na **prvom odjelu i prvoj organiziranoj bolničkoj djelatnosti u Dalmaciji.**

Osnivanje odjela kirurgije i specijalizirane kirurške samostalne bolničke djelatnosti ima poseban značaj pa je potrebno 1892. godinu zabilježiti u medicinskoj povijesti Dalmacije i to s ovih razloga:

— jer je postojanje odjela i djelatnosti potaklo definitivno uspostavljanje samostalnih djelatnosti kirurgije i interne medicine, po prvi put u Dalmaciji,

— jer je pružalo priliku brojnim liječnicima da dođu na odjel kirurgije zbog doedukacije, da rade kirurgiju i prenesu saznanja u svoju sredinu, što se kasnije pokazalo točnim,

— jer je ostvarilo uvođenje i primjenu te provjeru novih operativnih zahvata i njihovo uvođenje u praksu liječnika Dalmacije,

— jer je glas ogromnog broja kirurški liječenih s dobrim rezultatima potičao na kvalitetniji kirurški rad liječnika u sredinama kamo su se operirani vraćali širom Dalmacije,

— jer je na taj način, ne samo ugled šibenske bolnice općenito, kirurgije posebno već i kvaliteta kirurške medicinske djelatnosti Dalmacije bila poticana na intenzivniji i kvalitetniji rad.

— Koliko su Lalić i Peričić osnivanjem odjela kirurgije u šibenskoj bolnici bili ispred vremena u Dalmaciji rječito govori činjenica da se u Splitu takav odjel uspostavlja tridestak godina kasnije, a jednako tako i u Zadru (?!).

Zbog toga, u šibenskoj bolnici kirurškoj grani medicine, godinu 1892., treba smatrati osobito značajnom u povijesti medicine Dalmacije. Prema svemu sudeći **odjel kirurgije i služba kirurških djelatnosti u Šibeniku ove godine, 1992., trebala bi proslaviti stogodišnji jubilej svojih organiziranih početaka i trajanja.**

Koliko je bio snažan doživljaj, iskustvo iz rada u Šibeniku te uvjerenje Peričića da je neophodno stručni rad u bolnici podići na višu razinu kvalitete i specijaliziranosti od onog u privatnoj praksi, pokazuje Peričić ovim riječima:

»Bolnica je zadnja instancija za onog koji se tu zaklanja, s toga bolnički liečnik valja da imade nešto više izuke od običnog praktičnog liečnika, ako hoće da odgovori iziskovanjima svog položaja.

Umanitarnost napram bolestnicima i ugled zemlje iziskuju da se podieljenjem radnje po raznim granam liečništva omogući u našim bolnicama odgoj valjanih liečničkih sila, kojima će se pouhvanjem moći u potrebi uteći i siromasi i mogućnici.

Naše će bolnice prem tada imati sila, koje će se, predpostaviv dakako talenat i dobru volju, uspješno moći natjecati sa onim izvanpokrajinskim, što dosad ni uz talenat ni dobru volju nije moguće bilo.«

Nastavlja se

PISMA UREDNIŠTVU

PROŠLA JE SEZONA UPOZORAVALA

Nešto prije početka nove športske sezone, u »Slobodnoj Dalmaciji« se našao i zapis I. Mikuličina, o šansama i izgledima šibenskog športa u narednom prvenstvu kao i osvrt na onu proteklu. Ljetna sezona je bila u punom jeku, sve te novinarske prognoze je vjerojatno malo tko uzeo zaozbiljno iako je bilanca one prošle, bila dovoljno upozoravajuća.

Eto, nogometno prvenstvo je tek počelo a o NK »Šibeniku« se već priča kao o drugoligašu (što i nije čudno, nakon prva četiri kola isto toliko poraza).

Zar prošla sezona nije bila dovoljno upozoravajuća, da se pripremno razdoblje obavi što bolje, dovedu solidna pojačanja, ostvari što bolji kontakt s navijačima ... Zar poklonjeni opstanak nogometašima (svidalo se to nekom ili ne), »Solarisovo« posljednje mjesto, blijedilo »Šibenke« i »Elemesa«, nisu bili dovoljni znaci da se nešto treba promijeniti u šibenskom športu.

Određene »zasluge« za to imaju i novinari. Naravno, oni niti igraju niti treniraju ekipe, ali su most između navijača i kluba, stvaraju atmosferu ... Športski izvještaji su zamijenjeni onim ratnim, pa čak i predstavljanjem stranki u predizbornoj kampanji i to na jednoj zavidnoj razini ali s druge strane tifosi su ostali prikraćeni, u prvom redu za brzu ocjenu prošle sezone, pojačanjima (a ne odlascima) u ekipama, prijedlozima ... Sada se to sve pomalo vraća (plaća) ... ostavka Cukrova, odlazak Šarića ...

Što se dogodilo sa šibenskim športom? Kako objasniti da se prijelaz iz bivše savezne jugo-lige (realno kvalitetnije) najviše prelomio baš na šibenskom športu. Zar nakon onih beskrajnih putovanja i troškova, sudačkih i ostalih zakulisnih radnji pa i domovinskog rata sudjelovanje u Hrvatskoj ligi ne bi trebao biti još veći motiv za nove uspjehe. Ne sjede li u upravama klubova ljudi koji su navikli na savezna natjecanja i sve radnje oko njih i umjesto da im posao bude olakšan i motivi sasvim jasni, događa se obrnuto. Nije li sadašnje stanje satisfakcija onim cinicima koji su uspjehe šibenskog športa dovodili u vezi s igračima (trenerima) sa strane. Mislim da ima dovoljno stvari o kojima otvoreno treba govoriti. Znam da je teško pisati članke o neuspjesima, uređivati radio-emisije u kojima sugovornik pokušava odgovoriti na razloge poraza svoje ekipe, organizirati tribine na kojima je teško pogledati u oči svojm navijačima (ako na njih uopće i dođu) ali i to je sastavni dio športa. Sve ovo je odavno zaboravljeno u šibenskom športu ali radi boljeg sutra, radi puno stvari zbog kojih bi on trebao biti na višoj razini od prije.

Boris GRUBIŠIĆ
Šibenik, E. Kvaternika 22

CUKROV ZAMIJENIO CUKROVA 2

U članku objavljenom prošlog tjedna, pod istim naslovom, prenio je novinar Zoltan Kabok diskretnu nogometnu ispovijest trenera našeg starog i cijenjenog športskog kluba, »dušu na rani svakog istinskog Šibenčanina«. Srž problema, koji proizlazi iz odgovora gosp. N. Cukrova, može se sažeti u postavci da šibenski prvoligaš mora i treba voditi posredničku ulogu za rejting nekih nam susjednih prvoligaša. Ta se činjenica može izvesti iz trenerova zaključka da klub ne treba zadržavati kvalitetne igrače koji nogometnim znanjem nadmaše mogućnosti ligaša sa Šubićevca. Zašto da progutamo takvu žabokrečinu i to još iz usta čovjeka kojemu bi osnovna briga bila ustrajnost u podizanju kvalitete u klubu svih uzrasta, ili barem praćenje takvog toka. »Klub mora razmišljati kako da preživi« — kaže Cukrov. To je točno i valjalo bi da je to i briga grada i svih subjekata odlučivanje u športu.

Logika šibenskog razmišljanja iskazana u gnjevu naših navijača polazi od činjenice da je svaki talent Šubićevca kupovao nogometnu kartu za »Hajduk« i njemu slične klubove. Ako je to interes kluba koji je od 1991. hrvatski prvoligaš, onda se valja upitati kakva je to uprava koja sve to mirno promatra. Ili je možda u tome srž problema, da se kaže kako od predsjednika i tajnika pa dalje misle gotovo svi na isti način. Izostanak valjanog učinka na promjenu toga stanja potvrđuje ovaj zaključak. Mišljenja sam da bi samo iz toga razloga valjalo smijeniti kompletnu upravu i stručni tim. Kako se može dogoditi da publika koja zna cijeniti kvalitetu bude nagrađena kojekakvim zonskim igračima splitskog podsaveza? Zar se mora dopustiti odlazak nekoliko kvalitetnih igrača? Klub koji nema ambiciju biti »prvoligašem«, što sada jest, i koji nema viziju budućnosti, više i nije zaslužio. Pravo je pitanje, međutim, da li je šibenski navijač to zaslužio, da ga se kažnjava gledanjem loše igre. Momčad koja nije sposobna iz igre postići niti jedan gol u četiri utakmice, treba nestati, da se takvim »carskim rezom« spasi image šibenskog nogometa.

Tržište i sponzorstvo na moderan europski način šanse su za naš klub, a istodobno i prilika da tehnomenadžeri merkantilističkog renomea zamijene dotrajale jugo-nostalgičare iz uprave kluba. To je prioritet u cilju nogometnog ozdravljenja u Šibeniku. U tom slučaju najveću će štetu imati »Hajdukov« lobi koji godinama muti bistru vodu Šubićevca. Bit će to znak da je grad prigrlio, konačno, svog nogometnog mučenika.

Dr. Đani PARAPEŠKO
Šibenik

POVRATAK PROGNANIKA I IZBJEGLICA

KAKO JE PLANIRANO ETNIČKO ČIŠĆENJE

Od ovog broja objavit ćemo u nekoliko nastavaka »Program povratka prognanika i izbjeglica na ratom opustošena područja«. Koordinator »Programa« je dipl. ing. Ante Bašić

U skladu sa polazećim osnovama programa povratka prognanika i izbjeglica Vlada Republike Hrvatske — (svibanj 92.) radi se ovaj program povratka za područja općine Šibenik koja su trenutačno okupirana.

U proteklu godinu dana bivša JA s pobunjenim srpskim življem i ekstremistima iz Srbije i Crne Gore, sustavno napada hrvatske gradove i sela te provodi neviđeni teror nad nesrpskim stanovništvom. Posljedica toga je masovni egzodus stanovništva, tako da su gotovo svi smještajni kapaciteti u hotelima, kampovima, odmaralištima popunjeni prognanicima i izbjeglicama.

Od početka »balvan revolucije« u kolovozu 1990. godine pa do otvorenog rata u rujnu 1991. godine, te do današnjeg dana blokiran je dio komunikacija. Cestovna i željeznička mreža koja je prolazila kroz srpske enklave, postala je rizična za promet roba i putnika. Najviše štete trpe se od blokade željezničkog prometa, pa je transport prema sjeveru Hrvatske usmjeren na jedinu komunikaciju koja je ranjiva iz razloga što ovisi o trajektnom prometu (Prizna — Žigljen). Prilikom malo jačeg vjetra stvaraju se kolone vozila i do 15 km. Sve to pridonosi povećanju gubitaka i šteti u gospodarstvu.

»Spaljena zemlja« kao šifrirani naziv za etničko čišćenje terena i zatiranje hrvatskog identiteta na područjima gdje su Hrvati živjeli oduvijek (od VII. stoljeća) provođen je u nekoliko faza.

1. Tzv. JNA okruži određano područje pod izlikom sprječavanja međunacionalnih sukoba (tzv. tampon zona).

2. Ekstremne četničke formacije pod zaštitom tzv. JNA vrše teror, pljačkaju i ubijaju civilno stanovništvo.

3. Ostalom uplašenom stanovništvu tobože se pruži zaštita i omogući mu se da se iseli u prvo mjesto koja kontrolira hrvatska vlast.

4. Iseljene kuće se pljačkaju i zatim pale ili miniraju ili se topovima i granatama uništavaju.

Cilj je jasan. Teritorij bez stanovništva je izgubljeni teritorij. Računajući na faktor vremena i nesigurnosti onih koji bi se i pokušali vratiti, te imajući u vidu sporost UNPROFOR-a, stanovništvo se pokušava demoralizirati i demotivirati njegov povratak na vjekovna ognjišta.

Zato bi »Plan povratka« trebao u prvom redu razbiti temeljne postavke Plana »spaljena zemlja« i to:

1. Tzv. JNA i njeni trabanti bezuvjetno se trebaju povući s naoružanjem iz okupiranih područja.

2. Na okupiranom teritoriju uspostaviti funkcioniranje hrvatske vlasti i pružanja zaštite civilnom stanovništvu.

3. Uz raščišćavanje zemljišta, dekontaminaciju i asanaciju zemljišta, treba omogućiti stanovništvu popravak stambenih objekata, infrastrukture, oživljavanje gospodarstva (stočarstva i poljoprivrede).

4. Stvoriti uvjete za organizirani povratak stanovništva i obnovu porušenih sela i gradova.

Kao nacionalni program broj jedan ovaj program mora dobiti maksimalnu podršku za realizaciju, prvenstveno u smislu *sigurnosti stanovništva i prognanika, te osiguranja financijskih sredstava za obnovu objekata i gospodarstva.*

Nametnuti rat u Hrvatskoj ostavio je svog apokaliptičnog traga i u Općini Šibenik. Prema podacima Medicinskog centra Šibenik do 30. lipnja 1992. godine poginulo je 107 osoba dok je 370 ranjeno od kojih će većina ostati trajni invalidi. Od tog broja 37 posto (136) civila je ranjeno dok je među poginulima 42 posto civila (45).

Grad Šibenik ima 15 mjesnih zajednica, a štete od ratnih razaranja nastale su na 14 mjesnih zajednica (uži dio grada — sve osim Zablaća). Od 76 izvangradskih mjesnih zajednica štete su nastale u njih 35. U 14 gradskih kao i u 10 izvangradskih mjesnih zajednica šteta je uglavnom evidentirana, izrađeni su zapisnici, specifikacije te dijelom troškovnici. U 10 izvangradskih mjesnih zajednica evidentirana je šteta na 551 stambenom objektu. Oštećene su 2452 stambene jedinice. Od tog broja 394 stambene jedinice su uništene (kategorije 4, 5 i 6), dok su 2058 stambene jedinice oštećene (1, 2, 3 kategorija).

U 25 naselja (uz I. liniju fronte i privremeno pod okupacijom) još nije moguće izvršiti evidenciju ratne štete. U ovom području procjenjuje se da je oštećeno 85% stambenog i gospodarskog fonda, a od toga 50% da je potpuno neupotrebljivo za korištenje i stanovanje.

Do 6. srpnja 1992. godine Jadranska banka Šibenik odobrila je 198 kredita za popravak porušenih objekata i to u iznosu od 395 tisuća DEM (za popravak građ. objekata 1, 2 i 3 kategorije).

Što se tiče gospodarstva oštećena su 123 privredna objekta.

TLM-u kao okosnici gospodarstva općine Šibenik, uništeno je VN postrojenje električne energije tako da je »Elektroliza« praktički uništena. Štete se procjenjuju na 221,6 mil. dolara, a sa štetom na tvornici u Lozovcu premašuje 250 mil. dolara.

ATP Šibenik pretrpio je štete na kolodvorskom objektu, te mu je dijelom uništen i vozni park.

»Vinarija« je pretrpjela štete na rezervoarima za vino (iscurilo 400 vagona vina), te na objektima.

»Luka Šibenik« praktički ne radi od početka »balvan revolucije«. U »Luci« su uništena 4 velika metalna rezervoara zajedno sa sadržajem (jestivo ulje + alkohol).

Oštećeni su također i objekti i oprema. Najveća šteta je praktički od blokade željezničkog prometa gdje je odsječena povezanost Šibenika sa unutrašnjosti Hrvatske i Europe.

INI su uništene 2 crpke.

Komunalnom poduzeću »Pisak« oštećeno je 80% voznog parka, od toga veliki broj specijalnih vozila za odvoz smeća.

Pogoni »Vodovoda«, HPT, HEP, DP »Elektra« iz Šibenika također su pretrpjeli znatna oštećenja, naročito na VN postrojenjima i VN i NN mreži.

Zapadni dio općine je bio u mraku dvadesetak dana dok su grad i istočni dio općine bili samo 24 sata bez struje.

U području koje je privremeno pod okupacijom ne postoje informacije o šteti, no sigurno je da je šteta izuzetno velika.

Evidentirana je šteta i na 78 objekata registriranih kao spomenici kulture, a u tom broju nalaze se oštećeni i 2 objekta nulte kategorije. (Katedrala Sv. Jakova i Samostan Visovac na rijeci Krki).

Oštećeno je 13 škola, 3 zdravstvena objekta (među kojima je i šibenska bolnica sa 3 direktna pogotka), te 3 vrtića.

Tijekom proteklih mjeseci 1992. godine u odnosu na isto razdoblje prethodne godine fizički obujam industrijske proizvodnje ostvaruje se s jednom trećinom vrijednosti, broj zaposlenih radnika je manji za 17%, realni osobni dohoci su prepolovljeni, pomorski prijevoz i PTT promet su u blagom porastu, ali je gotovo u potpunosti izostao lučki pretovar.

Cestovni prijevoz smanjen je na jednu trećinu.

Turistički promet mjeren ostvarenim brojem noćenja turista je neznatan, a realan promet trgovačke robe na malo ostvaruje trećinu vrijednosti ostvarene u prvoj polovici prethodne godine. Doda li se tome šteta nanijeta poljoprivrednoj proizvodnji i stočnom fondu, za to u najkvalitetnijim u isto vrijeme ratnim područjima mogu se tek naslutiti ogromne štete na području općine Šibenik.

Na privremeno okupiranom području općine Šibenik (25 mjesnih zajednica), a prema saznanjima prognanika, izvještajima izviđača Hrvatske vojske izvršena je procjena štete i to:

— *stambeni objekti*	*105,140.000 DEM*
— *objekti društvenog standarda*	*4,410.000 DEM*
— *poljoprivreda (kultura, stoka, strojevi, alati)*	*33,355.000 DEM*
— *infrastruktura elektro mreža*	*3,951.710 DEM*
PTT mreža	*2,735.200 DEM*
vodovod (bunari)	*195.600 DEM*
kanalizacija (septičke jame)	*122.250 DEM*
— *ceste*	*1,000.000 DEM*
UKUPNO:	*150,910.027 DEM*

Ulazni podaci za procjenu su korišteni iz popisa stanovništva 1991. godine.

Ukupna šteta na području općine Šibenik procjenjuje se na 1,5 milijardi DEM od čega samo u gospodarstvu 1,1 milijarda DEM.

(Nastavlja se)

»TISAK«
Poduzeće za promet robe na veliko i malo, uvoz i izvoz,Poslovnica Šibenik

Po Odluci organa upravljanja od dana 9. 9. 1992. god. komisija za licitaciju raspisuje:

NADMETANJE
za prodaju rashodovanih sredstava

Kiosk aluminijski 2 × 2 god. proizv. 1974. cijena 50.000 HRD.
Nadmetanje će se održati 28. 9. 1992. god. u prostorijama »Tisak« poslovnica Šibenik, Kralja Zvonimira bb, Bilice, u 13 sati.
Pravo nadmetanja imaju sve pravne i fizičke osobe koje uplate 10% kaucije od navedenog iznosa.
Navedeno sredstvo se može pogledati svakog dana na lokaciji u krugu poslovnice od 7 do 14 sati.
Kaucija će se uplaćivati 28. 9. 92. u blagajni poslovnice u 12.30 sati.
Kupac je dužan da u roku od 5 dana izvrši uplatu na izlicitirano sredstvo u čitavom iznosu, a ako to ne učini gubi pravo na preuzimanje sredstava.
Troškovi kupovine padaju na teret kupca prema Odluci Skupštine općine.

MALI OGLASI
TELEFON: 25-606

PRODAJEM zamrzivač-ladićar, crno-bijeli televizor i kompjutor »Komodor 128« u odličnom stanju, vrlo povoljno. Telefon 27-842. (2057)

PRODAJEM kombi »Zastavu 435«, godina proizvodnje 1970. Telefoni 39-371 i 39-372 (2058)

IZNAJMLJUJEM dvokrevetnu sobu, sve namješteno s mogućnošću upotrebe kuhinje, WC-a i kupatilom mladem bračnom paru ili samcima na Šubićevcu. Informacije na telefon 29-789, svaki dan od 17 do 19 sati. (2059)

PRODAJEM teren sa sređenom dokumentacijom (građevinska dozvola, struja i komunalije) ili ga mijenjam za stan. Ponude na telefon 23-601. (2060)

PRODAJEM fliper i video igru, kao novo. Telefon 37-281, nazvati svaki dan od 8 do 12 sati. (2061)

DIPLOMIRANI inženjer traži garsonijeru ili jednosoban stan s telefonom. Ponude na telefon 26-163. (2062)

PRODAJEM radni stol, ormar za cipele, stolić za dnevni boravak i crnu mušku aktovku. Javiti se na telefon 28-059. (2063)

POZIVAMO SVE ŠIBENČANE ROĐENE 1942. GODINE NA ZAJEDNIČKU PROSLAVU JUBILARNE GODIŠNJICE KOJA ĆE SE ODRŽATI 10. LISTOPADA 1992. INFORMACIJE U BRIJAČNICI NASUPROT »ĐENKA« ILI NA TELEFON 22-637 (OSNOVNA ŠKOLA FAUSTA FRANČIĆA, TRAŽITI MICU STOČIĆA).

POVOLJNO prodajem novu »Tomos« pentu, jačine 4,5 KS, kratka osovina. Javiti se na telefon 29-278, poslije 20 sati. (2064)

IZNAJMLJUJE se trosoban stan na Vidicima. Adresa: Ive Družića broj 51. (2065)

IZNAJMLJUJEM jednosoban stan blizu željezničke stanice. Telefon 42-580. 2066)

PRODAJEM automobil »Fiat uno s 45«, talijanski, godina proizvodnje 1986, prešao 25.000 km, stalno garažiran, kao nov. Informacije na telefon 36-891, od 20 sati pa dalje. (2067)

PRODAJEM garažu na Bualama u nizu s još pet garaža, s vlastitim platoom, za nesmetan ulaz i izlaz. Garaža je kupljena od »Izgradnje«. Informacije na telefon 36-891, od 20 sati pa dalje. (2068)

PRODAJEM komplet spavaću sobu, dječju sobu i kuhinju. Javiti se na telefon 26-808 od 17.30 do 22 sata. (2069)

IZNAJMLJUJE se jednosoban ili dvosoban stan s posebnim ulazom i dvorištem. Javiti se na telefon 38-371. (2070)

PRODAJE se garaža u Titogradskoj ulici. Javiti se na telefon 26-603. (2071)

IZNAJMLJUJE se poslovni prostor na Gorici, površine 30 četvornih metara. Javiti se na telefon 26-603. (2072)

PRODAJEM novi stroj talijanske proizvodnje. Javiti se na telefon 36-270. (2073)

PRODAJEM »Renault 4 GTL«, potpuno nov, neregistriran. Informacije na telefon 34-159 ili 24-782. (2074)

PRODAJEM pet kuhinjskih stolica, plinsku bocu i rešo. Telefon 26-314. (2075)

PRODAJEM 14 + 3 video kazete, biciklizam i motosport po cijeni od 510 i radio sat budilicu sa 20 funkcija za 60.000 HRD. Telefon 22-057. (2076)

PRODAJEM dobro očuvan rabljen namještaj, kuhinjski, stol, stolice, regal, trosjed i dvije fotelje. Javiti se na telefon 39-073. (2077)

PRODAJEM »Ladu 1200« sa generalno uređenim motorom novim gumama i ugrađenom kukom za prikolicu. Cijena povoljna. Telefon 50-522. (2078)

PRODAJEM trokrilni prozor sa griljom (160x120), te trajnožareću peć na kruta goriva EMO Celje. Nazvati na telefon 23-998 radnim danom od 15 sati pa dalje. (2079)

CENTAR ZA KULTURU I DRUŠTVENU AKTIVNOST MLADIH ŠIBENIK, ORGANIZIRA U ŠKOLSKOJ GODINI 1992—1993. U KREŠIMIROVU DOMU

BALETNI STUDIO — ŠKOLU BALETA
ZA DJEVOJČICE UZRASTA 5—16 GODINA

VODITELJ BALETA JE SOKOLA DRAGANIĆ—VRANČIĆ
UPIS U BALETNI STUDIO TRAJE OD 10. RUJNA 1992. DO 10. LISTOPADA 1992. SVAKIM DANOM OD 8 DO 13 SATI.
SVE INFORMACIJE MOGU SE DOBITI U KREŠIMIROVU DOMU, I. KAT ILI NA TELEFON 28-320.

ZAČUDNOSTI

GNJILO DOBA BAJNIH JUGO-MJESEČARA

Tu nekažnjeno netko teško bludi, a tamo se za jednu grešku sudi.« Ako je točno — a valjda jest — promišljanje da u povijesti nema slučajnosti, to jest događaja koji bi pali, što se ono veli, s neba pa u rebra — onda je i naznačena uvodna misao W. Shakespearea mudroslovlje vrijedno obznanjenja. Posebice nam se takvim čini u prilici kad kanimo — jer povod je jak i aktualan — razglabati o onima koji i danas (a to znači — nakon svega!) nostalgično »zaujevaju« za idiličnom i mirom krcatom jugo-otažbinom. Koju je, da ga je bilo poslušavati i iskreno podržavati, ipak mogao održati onaj Ante što se vječito (a to znači i kad za to uistinu nije bilo podloge niti rezona) smješkao.

Budući da, otprilike tako, ali bez pridatka o nasmiješenom VOĐI, danas zbori meni nekad dragi šibenski tzv. društveno-politički radnik i čovjek koji bez iole podloge razmišlja (bolje je reći — umišlja!) da je ovome gradu i njegovu gospodarstvu dao više nego što mu se to I U ONO NJEGOVO VRIJEME priznavalo, budući da je o NJEMU riječ — valjat će biti dokumentaran. Pa izreći — ne baš u uskoj svezi s time — da su se i u ovome gradu prije otprilike dvije godine bili zajapurili tzv. reformisti, to jest ljudi jugo-izražaja, čeljad koja je onda promišljala (a i danas slične gadeline širi) da će SIGURNO, u izbornoj utakmici, nadvladati ta suvremena, to jest OSUVREMENJENA INAČICA UNITARIZMA. Ma se društvance raspalo. Nakon što se, dabome, javno razotkrilo.

Premda i nije važno o kojima se to Šibenčanima, bolje je reći — našim sugrađanima — radilo, valja nam biti poštenim pa predočiti da tzv. vrhovni predstavnici tog i takvog političkog razvrstavanja NISU TAJILI svoja politička nagnuća. Bili su »iskreni i otvoreni« pa ih se, zarad toga, moglo lako i bez dešifriranja »pročitati«. Tada to. Ali — ni danas, POSLIJE SVEGA ŠTO SE HRVATSKOJ DOGODILO, ti cijenjeni drugovi (jer o bivšim partijcima je riječ) i dalje bi, da im je dati prilika, jugo-onanisali sređujući, u prvom redu, sve što je hrvatsko. A intrigantno je da za sebe vele da su — »čisti Hrvati!«

Tako, kažemo, govore. Pa ako je to njihov problem — neka naša nada bude uvjerenje da im je posve odzvonilo. Kako su već svoje partijske iskaznice sasvim dobro upotrijebili (pa su njihovom stazom sebi ne samo funkcije već i materijalna bogatstva priskrbili) — u jednom trenutku im se učinilo (zapravo SASVIM PRIČINILO) da se tzv. reformskom trasom lagodno-ugodna prošlost može ponoviti. Ako se ONA DOGAĐANJA mogu nazvati gnjilim dobom jugo-mjesečara njihovo današnje zaujevanje nalik je smrtnom hropcu. Jer je iskaz činjenice da bi neki i danas (nanovo, dakle) prodavali svoju domovinu. Jer potvrđuje saznanje da je nekima bezrazložno oprošteno. Jer su zaslužili barem »verbalno kamenovanje«.

Glavni šibenski predstavnik te VRSTE jednom je u (polu)šali rekao da je on zaslužio da mu njegov grad — podigne spomenik! Budući da mu je jedan funkcionalno blizak supartijac tada (to jest onda) otpovrnuo »pa ti si sebi obelisk već podigao« — (iz)rekao ono što pisac ovih skromnih osvrta čak i ne želi ... Valjda je i to dostatno. Da bi se neke natuknice shvatilo, a preostale ČINJENICE razgolitile. Svakako.

INAČIŠTA

UMILNO CVILJENJE ZNANIH CRVENIH BARJAKTARA

Evidentno je da ima, i na političkoj pozornici, ljudi koji se, u najmanju ruku i najblaže rečeno, stide svoje prošlosti. Srame se (a neki je čak pokušavaju i nijekati!), primjerice, svoje nekadašnje pripadnosti boljševičkoj grupaciji. Budući da nije riječ o onima koji bi s razlogom morali strepiti (ako su iole razumna ili osjećajna stvorenja) da ih netko pri uličnom susretu ne pošalje onamo odakle su prije toliko i toliko godina na svijet došli — ima, svakako, mjesta začudnosti. I možda je valja »snimiti« kroz prizmu želja i nastojanja (ponekad ciničnо-suvišnih) da se pristupi plejadi tzv. novih ljudi.

O čemu je riječ? »Samo izvanjska prilagodba novim demokratskim zahtjevima vremena i prostora ne stvara novog čovjeka. Novi »veliki Hrvati« i novi »veliki katolici« tek se trebaju dokazati ne samo riječima nego i svojim životom. Nadošlo je vrijeme u kojemu se neće moći lako i dugo zavaravati sebe ni druge. Novi ljudi nastaju iz dubokih promjena koje najprije nastaju u ljudskim srcima. Promjena nastaje iz novoga, ljudskijeg načina razmišljanja i unutrašnjega načina doživljavanja sebe i svijeta oko sebe«. To je kratki izvadak iza aktualnog komentara I. Martinića i bome da mu objektivni čitatelj malo što treba (iliti mora) pridodati da bi ga, možebitno, preuzeo kao svoj. Zar ne?

Ima, moramo naznačiti (ali bome da valja i naglasiti), ljudi koji danas, zahvaljujući svome predstavljanju u JAVNOSTI, izazivaju (samo) samilosne osjećaje. To je ona grupacija bijednika koja želi postati (ili se već u praksi takvom učinila!) odanom prirepnicom pobjedničkog hadezeovskog hoda i ustroja, premda im — gotovo svima odreda — iz džepa virucka partijska iskaznica. Ona rumena, dabome. Ona komunjarska, svakako. Tipovi koji su se koliko do jučer zaklinjali onom pijanduri Karlu (i bili istodobno lizimice odani svojim općinsko-partijskim šefovima) — danas bi USHTJELI biti baš tim »velikim Hrvatima« i gorljivim katolicima. Ili barem jednom granom iz tog dvolista.

Kako se takve »ljudine« susreće i na šibenskoj Poljani (a ne tvrdimo, vidite, da ih ima i na nekim drugim, to jest tzv. službenim mjestima!), i kako bi u svome ZABORAVNOM BEZOBRAZLUKU željeli (jer im, ako je tako, oni drugi OMOGUĆAVAJU!) podučavati što danas treba raditi — složni možemo biti (barem) u tome da MALO PO MALO POSTAJU BIVATI OPASNI. Dobrano zarad ČINJENICE da oni koji OBNAŠAJU VLAST U IME HRVATSKOG DRŽAVOTVORSTVA počinju zaboravljati kakvi su nekada, to jest donedavno, bili. U toj iskričavoj i podupirućoj simbiozi naziremo pogubnost valjda ipak izvojevane (konačne) POBJEDE. Samo — što o tome misle oni koji su MORALI (I TREBALI) biti poraženima? ZNA SE, ipak i posve.

Pa stoga: opredjeljenje za demokraciju i pravo domoljublje treba imati osobni životni put, kao što ga to ima i pravo obraćanje, koje se samo u iznimnim slučajevima događa iznenada poput bljeska munje, kao što je to bilo npr. kod svetog Pavla. Ako to promišljanje prihvatimo kao svoje put za razumijevanje »odbjeglih ovčića« bit će sasma bistar. Morao bi takvim biti — jer je jedini. Dabome.

PRIPREMIO: ĐURO BEĆIR

ZLOSRETNICE

PANTOMIMIČARI NAVIJAJU ZA OPROST KRVAVINE

Samo jedna sekunda pokazala mi je kako bi se u trenutku ozbiljne krize narodi s ove i s one strane lako mogli podbuniti, usprkos svim pokušajima sporazumijevanja, usprkos našem vlastitom zalaganju«. Tako je prije sedamdesetak proljeća promišljao Stefan Zweig, austrijski spisatelj. Iako je u tom prosuđivanju bio sasma daleko od ovih naših ovovremenih zlosilja — bome da je bio u pravu. I nije da se njegovo filozofsko nagnuće ne može rabiti poradi boljeg sagledavanja nekih sadašnjih kretanja i političkih zbivanja. Štoviše, mogla bi se naznačiti istosmjernica koja SVOJEDOČI da naputke onoga vremena ne treba, ne barem uvijek, sahraniti kao nepriličnost sadašnjosti.

Ako je točna (i u životnoj praksi moguća) tvrdnja da zlo treba savladati dobrom onda svrhovitost takvome nastojanju ne može biti zanijekano dokazima koji više odgone nego što navode na ljudsko drugovanje. Velimo tako i zbog saznanja da se — ne s jedne strane i ne s istim razložnim povodom — uvelike »navija« za aboliciju grijehova onih koji PO SVIM LJUDSKIM KRITERIJIMA jesu bezočni i mrski grešnici. Hoćemo, naime, izreći da nam se NE ČINI prihvatljivim da se PRAKTIČNI ZATIRAČI SVEGA ŠTO JE HRVATSKO oslobode »praktične odgovornosti«. Na to je zdravom razumu teško pristati«. Premda ima i onih koji — ne velimo bez iole prava i povoda — navode vodu na mlin drugačijeg promišljanja.

Eto, posredstvom zasad jedinog južnohrvatskog (iliti dalmatinskog) dnevnika Šibenčanima je bilo moguće pročitati: »Ima političara koji kažu da su 'naši istjerani'«, a »oni su otišli dobrovoljno«. To je a priori točno, ali ne i a posteriori. Jer kakav je odnos prema onima koji su dobrovoljno ostali, vjerujući nam na (demokratsku) riječ? Takav da dosta Srba žali što nisu otišli »prijeko«. Godinu se političkih dana iz svih političkih usta toliko demoniziralo »sve Srbe« da je stvorena takva situacija da se na normalizaciju i beatifikaciju »jednoga Srbina« može čekati godinama, čak ako se medijska propaganda stubokom promijeni«.

Mada se s predočenim kazivanjem mnogi (iliti barem neki) neće složiti — trebat će, ipak i unatoč svemu — pažljivog strpljenja da se to (i takvo) prosuđivanje ne odstrani već u začetku. Velimo tako baš zbog SAZNANJA da ga piše (dojučerašnji) uvjereni komunistički agitpropovac, drug kojemu je »drugarčina iz Zadvarja« bio (a možda i ostao, tko to zna) političkim kumom«. Ali inače — znamo ljudi što se Srbima nazivaju koji UISTINU IMAJU PRAVA odbaciti od sebe naljepnicu antihrvatstva koje se, ne baš tako rijetko, združuje s četništvom. OPĆE NEPOVJERENJE u teoriji može biti valjano, ali se tek u ognju življenja iskazuju prave činidbe.

»Ako su Srbi prije rata kao neugroženi mogli vikati da su ugroženi, danas kad su ugroženi ne samo da govore kako nisu ugroženi, nego i da nisu Srbi«. U tom iskazanju taji se sjaj bijede prethodno izrečene prosudbe. Pobliže kazavši — stvari će se privesti kraju i pravoj MJERI jedino onda (i tada) ako se NEMILOSRDNO KAZNE ČETNICI, nositelji krvavo-garavog zlosilništva (jer se s takvima vraga nama hoće dragovoljno življeti!), a prijekorom prestanu susretati časni pripadnici hrvatskih Srba. Može li nakon svega?

RASKINUĆA

KOME TO SMETA GRANICA NA DRINI

Vrijeme je da čovjek sebi odredi svrhu, da posadi klicu svoje najviše nade«. Tako je pisao do srži nikad dočitani velikan Nietzsche, a mi ga spominjemo samo zarad toga što nam neki spočitavaju da se, po njima bez iole kriterija, »šepurimo« ideologijama koje su u tzv. drugoj svjetskoj ratnoj klasonici — dokrajčene. Pa da i jesu — a nisu, nisu i zbog činjenice što se jednom DOMOLJUBNOM pokretu krila ne mogu podrezati (a pristalice razagnati) kilavom tzv. partizanskom pobjedom. Jer je ona, tu spora i prijepora BAREM DANAS nema, baš tu nedavno ISKAZANA kao strahovit SVEHRVATSKI PORAZ. Pa su neke — kojih i danas bome da nije malo i nisu sporedni — dugo vremena samo zbog toga što su SVOJA POVIJESNA UVJERENJA (temeljena na dokumentarnim činjenicama) »omeđivali« Suboticom, Drinom i Bokom kotorskom kao granicama PRAVE HRVATSKE — proglašavali zna se kakvim i čijim sljedbenicima. Da je sve ostajalo na tome — nikome ništa! Ali nije. Jer su mnogi takva svoja ISKAZANJA ČISTOG I JEDINO VALJANOG DRŽAVOTVORNOG HRVATSTVA plaćali i robijama i usmrćenjima. Kad su te naimenovali NACIONALISTOM, pa ti onda pridodali malo tzv. ustaškog mirisa, životna ti je staza bila dobrano zapečaćena. A nekima drugima u razdoblju tzv. BOLJŠEVIČKE SLOBODE takva iskazanja i nisu bila prijeko potrebna, nisu zbog toga što su gakajući se JUGOSLAVENIMA (bogati, nekakvim brozovskim nadljudima!) sebi uspijevali priskrbiti SVE. Za istinske domoljubne Hrvate (pre)ostajala je samo kukavna neslobođa. Razumjeli smo se, zar ne?!

INFORMATIVNI CENTAR ŠIBENIK

OSNIVAČ:
Općinska skupština Šibenik

IZDAVAČ:
Novinsko-izdavačka i radio difuzna organizacija Informativni centar
v.d. upravitelja Informativnog centra: ZDRAVKO KEDŽO

Uređuje redakcijski kolegij: Josipa Petrina, Živana Podrug, Mirko Sekulić, Diana Ferić, Branimir Periša, Nevena Friganović, Stjepan Baranović, Ivica Poljičak, Đuro Bećir, fotoreporter Vilson Polić

v.d. odgovornog urednika »Šibenskog lista«: IVAN BURIĆ

Uredništvo: Ulica Božidara Petranovića 3, Šibenik

Telefoni: direktor 29-480, uredništvo 25-295, propaganda 25-606, režija 23-222

Telefax: 25-606
Pretplata na list za tri mjeseca 650, za pola godine 1300, a za godinu 2600.

Žiro-račun 34600-603-976 kod SDK Šibenik.
Rješenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu Republike Hrvatske, broj 2829 I-1978.
»Šibenski list« oslobođen je osnovnog poreza na promet.
OGLASI:
1 cm / 1 stupac 200 HRD, mali oglasi, obavijesti građana i posebne usluge regulirani su posebnim cjenikom.

TISAK: »Slobodna Dalmacija — novine«, d.d., Split